

AZERBAYCAN CUMHURİYETİ EĞİTİM BAKANLIĞI
AZERBAYCAN DEVLET İKTİSAT ÜNİVERSİTESİ
TÜRK DÜNYASI İŞLETME FAKÜLTESİ
TURİZM VE OTELCİLİK BÖLÜMÜ

LİSANS BİTİRME TEZİ

**İsmayılı ili yerel yöneticilerinin turizme ve İsmayılı turizm
potansiyeline bakış açısı**

HAZIRLAYAN

Vasif Seferzade

1417.03019

BAKÜ 2018

AZERBAYCAN CUMHURİYETİ EĞİTİM BAKANLIĞI
AZERBAYCAN DEVLET İKTİSAT ÜNİVERSİTESİ
TÜRK DÜNYASI İŞLETME FAKÜLTESİ
TURİZM VE OTELCİLİK BÖLÜMÜ

LİSANS BİTİRME TEZİ

İSMAYILLI İLİ YEREL YÖNETİCİLERİNİN TURİZME VE
İSMAYILLI TURİZM POTANSİYELİNE BAKIŞ AÇISI

HAZIRLAYAN

Vasif SEFERZADE

1417.03019

Danışman

Öğr.Gör. Gülnar MİRZAYEVA

BAKÜ 2018

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
AZƏRBAYCAN DÖVLƏT İQTİSAD UNİVERSİTETİ

Kafedra “İqtisadiyyat və İşlətmə

TƏSDİQ EDİRƏM

“ ___ ” _____ 2018

BURAXILIŞ İŞİ ÜZRƏ VERİLMİŞ TAPŞIRIQ

“Türk Dünyası İşlətmə” fakültəsinin Turizm və Otelçilik (Turizm ve Otelçilik) ixtisası üzrə

təhsil alan tələbəsi

Vasif Səfərzadə Mübariz
(adı, soyadı, atasının adı)

Diplom işinin rəhbəri

Öğr. Gör. Gülnar Mirzəyeva İsmayıl
(adı, soyadı, atasının adı, elmi adı və dərəcəsi)

1. İşin mövzusu İsmayilli İli Yerel Yöneticilerinin Turizme ve İsmayilli
Turizm Potansiyeline Bakış Açısı

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti tərəfindən təsdiqlənsin

“ _____ ” _____ **2018 il** **No**

2. Tələbənin sona yetirdiyi işin kafedraya təhvil müddəti: 8 ay

3. İşin məzmunu və həcmi (izahı, hesabı və eksperimental hissəsi, yeni təhlilə ehtiyacı olan müəssisələr) Giriş, Birinci bölüm, İkinci bölüm, Üçüncü bölüm, Sonuç, Kaynakça

4. Buraxılış işi üçün lazımi materiallar

Kaynakça

İsmet Barutçigil, (1989), Turizm İşletmeciliği, Beta Yayıncılık, İstanbul.

Taş, Emine, (2014), Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi: Doğukaradeniz Bölgesi Bayburt İli Örneği, Isparta

Katayev, Esfer, (2015), Kırım'da Turizm Endüstrisi Ve Bölgesel Kalkınma Açısından Rekreasyon Ve Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi, İstanbul

Emre, Bozkurt, (2017), Pazarlanabilirlik Açısından Tokat İli Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi, Sakarya

Polat, Mehmet, (2014), Isparta'da Turizm Altyapısı ve Medikal Turizmin Yapılabilirliği, Isparta

Çağlı, Irmak Beril, (2012), Türkiye'de Yerel Kültürün Turizm Odaklı Kalkınmadaki Rolü: Gastronomi Turizmi Örneği , İstanbul.

Çavuşgil, Bilge, (2010), İklim Değişikliğinin Turizm Talebine Etkisinin İncelenmesi: Çanakkale Turizm Destinasyonlarında Bir Araştırma, Çanakkale

Haddadzadehendou, Farid, (2013), Turizm Destinasyonlarının Etkin Yönetimi Ve Etkileyen Faktörler: Turizm Sektöründe Bir Araştırma, Erzurum

Ongun, Burcu, (2013), Turizm ve Sağlık Turizmi, İstanbul.

5. Qrafik materiallarının siyahısı dəqiq göstəricilərlə (vacib cədvəl, çertyojlar, yaxud qrafiklər, nümunələr vs.) 3 Tablo

6. Buraxılış işi üzrə məsləhətçinin soyadı, adı, atasının adı, elmi adı və dərəcəsi (diplom işinin ona aid olan hissəsini göstərməklə)

7. Buraxılış işinin təqdimi üzrə təqvim planı:

Sıra No	İşin hissələrinin adı yetirilməsi müddəti	Qurtarma faizi (yerinə yetirilmə)	İşin yerinə
		<hr/>	
		plan	faktiki
		üzrə	

1. Bölüm (Ekim 2017– Ocak 2018)
2. Bölüm (Şubat 2018– Nisan 2018)
3. Bölüm (Mayıs 2018)

Buraxılış işinin rəhbəri _____

imza

Məsləhətçi _____

imza

Tapşırığı imza üçün qəbul etdim _____

(tələbənin imzası)

Tapşırığın qaytarılması tarixi “ ____ ” _____ **2018-ci il**

- Qeyd 1. Buraxılış işi üzrə verilmiş tapşırıq 2 nüsxədən ibarətdir. Nüsxənin biri tələbəyə verilir, ikincisi kafedrada qalır.**
- 2. Hazırlanmış buraxılış işini tapşırıqla birlikdə tələbə DAK təqdim edir.**

Özet

Yazılmış olan tez ve uygulama örneği bölgesel olarak turizmi ve turizmi bölgesel yöneticilerin ve işletmecilerin gözünden önemini, güçlü ve zayıf yanlarını ortaya koymaya yönelik oluşturulmuştur. Tez aynı zamanda ülkenin ve bölgenin turizm potansiyelinin neler olduğunu ve daha iyi bir değer almak için nelerin yapılması gerektiğini bölge uzmanları tarafından alınan bilgiler ışığında ortaya koymuştur. Araştırma kapsamında İsmayılı yerel yöneticilerine mülakat yapılmış ve İsmayılı turizm potansiyeli ile ilgili ne düşündüklerini ve bakış açılarının ne olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Turizm Potansiyeli, İsmayılı İli, Yerel Yöneticiler

Tablolar Listesi

Tablo 1: Konaklama İşletmelerinin Numara Kapasitesi ve Kazançları.....	45
Tablo 2: Azerbaycana Gelen Turist İstatistikleri.....	46
Tablo 3: İsmayılı Yerel Yönetiminin Turizme Bakış Açıları.....	55

İçindekiler

TUTANAK.....	2
ÖZET	vii
TABLolar LISTESİ.....	viii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TURİZM KAVRAMI VE ETKİLERİ

1.1.Turizm Kavramı	4
1.4. Turizm Sektörünü Etkileyen Faktörler	10
1.6. Turizm Potansiyelini Belirleyici Faktörler	16

İKİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLER VE TURİZM

2.1. Yerel Yönetim Kavramı	20
2.2. Yerel Yönetim Türleri	21
2.3. Yerel Yöneticiler ve Görevleri	21
2.4. Yerel Yönetimlerde Örgütsel Yapı ve İşleyiş.....	23
2.5. Yerel Yönetimlerin Turizme Karşı Sorumlulukları	31
2.6. Yerel Yönetimlerin Turizmle İlgilenmesini Gerekli Kılan Nedenler	34

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İSMAYILLI İLİ YEREL YÖNETİCİLERİNİN TURİZME VE İSMAYILLI TURİZM POTANSİYELİNE BAKIŞ AÇISI

3.1. Genel Bilgilendirme	36
3.2. Azerbaycan Hakkında Bilgiler	36
3.3. İsmayılı Hakkında Bilgiler	39
3.4. Azerbaycanda Mevcut Turizmin Durumu	42
3.5. Azerbaycanın Turizm Potansiyeli	48
3.5.1. İsmayılı'nın Turizm Potansiyeli.....	51
3.6. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	53
3.7. Araştırmanın Yöntemi.....	54

3.8. Araştırmanın Bulguları	54
3.9. Sonuç ve neriler.....	61

Giriş

Gelişmekte olan turizm endüstrisi ülkelerin ekonomik kalkınmasında adeta bir cennet rolünü üstelenen sektör niteliğindedir. Ülke turizm sektörünü güçlü, gelişebilir ve sürdürülebilir kapsamda tuttuğu sürece ekonomik kalkınması da buna paralel olarak sürecektir. Bununla birlikte turizmin istihdam yaratıcı etkisi diğer sektörler göre daha gelişmiştir. Bunun başlıca sebebi turizmin emek yoğun bir endüstri olmasıdır. Ülke kendi için sağlıklı ve modern bir turizm sektörü oluşturmak istiyorsa, önceden turistik kaynaklarını belirlemeli ve ülkenin veya destinasyonun potansiyelini belirlemek zorundadır.

Azerbaycan ekonomisini petrol ve enerji sanayisi üzerinde kurmuş olan bir devlettir. Son zamanlarda gayri petrol sektörleri üzerine yatırım yapmağı üstün tutmaktadır. Diğer gelişmekte olan ülkeler gibi Azerbaycan da ekonomik kalkınmada ve istihdam olanakları yaratmakta çareyi turizm sektöründe görmektedir. Bu açıdan ülke potansiyelini belirlemeli ve turizm için gerekli olan doğal kaynak bilançosunu ortaya koymalıdır. Aynı süreçte ülke bölgeleri arasında olan ilişkileri turizm endüstrisine uyarlamalı ve bölgelerin potansiyelini, gelişmek amacıyla göz önünde bulundurmalıdır.

Gerçeğe bakıldığı zaman ülkenin turizm endüstrisinde kalkınması için turizmi geliştirmelidir. Ama bunu bir bütün halde yaptığı zaman bölgesel olarak eşitsizlik söz konusu olacaktır. Aynı zamanda ister iç turizmde isterse de dış turizmde söz konusu olan turistik mal ve hizmet sunmak için, oluşturulan endüstri devlet politikaları ile birlikte bölgesel olarak geliştirilirse, pozitif geri dönüş daha göze çarpıcı olacaktır. Bu açıdan bölgelerin geliştirilmesi ve sonuç olarak bir bütün halde arz edilmesi

konusu daha önemlidir. Bu açıdan bölgelerde olan turizm sektörünü geliştirmek amacıyla bölge yetkilileri ve işletmecilerin bireysel ve bir bütün olarak çalışması sektörün ülkede geliştirilmesi açısından önem arz etmektedir. Bunun sebebi ülkede turizm sektörünün geliştirilmesi direk olarak devlet konusu olmaktadır ve devlet turizm sektörünü daha iyi bir hale getirmek için bir bütün olarak ülke ihtiyaç ve gereksinimlerini görmektedir. Ama bölgesel olarak bir değerlendirme çok zaman ve sermaye talep ettiği için bölgelerin potansiyelini ortaya koymaya ve bunu geliştirmeye yönelik eylemleri, bölge uzmanları ve işletmeciler yapmalıdırlar.

Tez birinci, ikinci ve üçüncü bölüm olmakla toplamda üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde yer alan konular, tezin kılavuz kısmını oluşturma niteliğindedir. Şöyleki burada, turizm kavramının ne olduğu ve bu kavramın nelerden oluştuğu, bu kavrama etki eden faktörlerin neler olduğunu, faktörlerin bileşenlerini aynı zamanda turizm potansiyelinin ne olduğu ve nasıl oluştuğu bunların yanısıra turizm türlerinin neler olduğunu açıklamaya yönelik bilgiler verilmiştir.

İkinci bölüm, turizm için gerekli olan yerel yönetimi ve yönetim biçimini açıklamak için yazılmıştır. Burada yerel yönetim kavramını, yerel yönetimin organizasyonunu, örgüt yapısını, işleyişini aynı zamanda bölgesel yönetim biçimlerinin neler olduğunu açıklamak için bilgilere yer verilmiştir.

Üçüncü bölüm tezin araştırma ve uygulama kısmıdır. Üçüncü bölümde, Azerbaycan ve İsmayılı ili hakkında genel bilgiler verilmiş, ülkenin ve bölgenin mevcut turizm durumu ve turizm potansiyeli hakkında bilgiler toplanarak belirtilmiştir. Daha sonra araştırmanın amacı ve yönteminin

neler olduğu yazılmıştır. Araştırmanın bulguları kısmında ilin yerel yönetimi ve işletmecilerinden gerekli olan bilgiler toplanarak çıktı halinde tablolaştırılmıştır. En sonda elde edilen bulgu ve bilgiler ışığında sonuçların neler olduğu belirtilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

TURİZM KAVRAMI VE ETKİLERİ

1.1. Turizm Kavramı

Turizm kavramı, Latin dilinden dönmek, etrafı dolaşmak, geriye dönme anlamlarını taşıyan“tornus” sözünden türetilmiştir. Dairesel hareketi ifade eden bu söz İngilizlerde tour olarak oturmuş ve gezi, yolculuk, seyahat, dünya seyaheti anlamlarını taşımaktadır. Bu söz türkçede tur olarak kabul edilmiştir.

Günümüz çağında her yıl milyonlarla insan, sürekli yaşadıkları bölgelerden geçici bir süreliğine ayrılarak başka ülke ve ya bölgelere gidiyor ve oraları gezip görerek, dinlenmek, eğlence ve öğrenmek gibi, sosyal, kültürel ve psikolojik gereksinmelerini karşılıyorlar. Sosyal ve ekonomik açıdan geniş etkiler gösteren ve de turizm olarak adlandırılan olay, günümüz uygarlığı açısından temel bir özellik oluşturur (Barutçugil,1989:15).

Hunzikerin tanımına göre ise turizm; “para kazanmakamaçlı olmayan ve devamlı kalmak aşamasına dönüşmemek kaydıyla, turistlerin bir yerden başka bir yere gitme ve konaklamalarından ve doğan olayların tümüdür” (Taş,2014:7). Hunzikerin tanımı uzun yıllar kabul görmüş ve turizmi yaşadığı bölge dışına çıkmak, aynı zamanda da ekonomik fayda sağlamak amacı gütmeyen bir seyahat olarak ifade etmiştir.

Bundan sonra 1981 yılı Uluslararası Bilimsel Turizm Uzmanlar Birliği bu tanımı yeniden düzenlemişlerdir. Bu düzenleme sonucunda turizm; insanların daimi ikamet yerleri, çalışma ve de sürekli günlük ihtiyaçlarını

karşıladıkları yerler dışına seyahat etmeleri ve bura olan turizm işletmelerine ait mal ve hizmetleri talep etmeleridir. Bu tanıma esasen, kongreler ve işle ilgili seyahatler, kısa süreyi kapsayan seyahatler, kırsalkesimlerden büyük şehirlere yönelmiş her çeşit seyahat, sağlık turizmi seyahatleri turizm içine dahil olmaktadır. Bundan farklı olarak ise, öğrencilerin öğrenim amaçlı seyahatleri, iş bulmak ve çalışmak ya da herhangi bir gelir sağlamak amaçlı seyahat etmeler bu tanım içerisine girmez (Katayev, 2015: 23).

En kapsamlı şekilde ise turizmi Hasan Olalı tanımlamıştır. Ona göre turizm; insanların öz konaklama yerlerinin dışında daimi yerleşmemek, özellikle de ticari ve politik amaç gütmemek şartıyla, liberal bir atmosferde; iş, din, merak, spor, sağlık, dinlenmek ve de kültür gibi amaçlar ile ve ya aile ziyaretleri, kongreler, seminerler gibi nedenler ile kişisel ve ya grup şeklinde gerçekleştirdikleri seyahatlerden ve gittikleri yerlerde 24 saatden fazla olan konaklamalardan oluşan bir olaydır (Bozkurt, 2017: 6).

Turizm yıllar boyunca çeşitli açılardan değerlendirilmiş ve her defasında kendini yenileyen farklı-farklı tanımlarla ifade edilmiştir. Turizmi ifade ederken onu gruplandırmaya da gidilmiş, iç ve dış turizm olarak tanımlanmıştır. İç turizmi, kendi ülkesi sınırları içerisinde seyahat kurallarını korumak şartıyla bir yerden başka yere gidip konaklama olarak ifade etmişler. Dış turizm ise, ülke sınırları dışına yapılan turizm amaçlı seyahat olarak ifade edilmiştir.

Tüm bu çeşitli tanımlara dikkat edildiğinde, turizm tanımının içerisinde bu özellikler bulunur (Polat, 2014:7):

1. Turizmde seyahat etme nedeninin geçici bir süreyi kapsamaması gerekir.

2. Turistlerin sürekli konaklama yerlerinin dışına seyahat ettikleri olaydır.
3. Seyahat eden bireyler çalışmak amaçlı seyahat etmemelidir.
4. Gittikleri bölgede ekonomik açıdan tüketici rolünde olmaları gerekir.
5. Yapılan seyahatler sonunda sürekli ikamet noktasına geri dönmelidir.

1.2. Turizm Türleri

Turizm sektörü özelliklerinden dolayı geçirdiği hızlı dönüşümlerle turizm çeşitleri ve turizm tercihlerinde de farklılaşmalara sebep olmuştur. Farklılaşmış turist profilleri ve turist ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik farklı yerlerin arayışı çabaları ortaya çıkmıştır. Söz konusu arayışlar turizmi gruplandırmaya olanak sağlamış, farklı ve yeni turizm türlerini yaratmıştır (Çağlı, 2012: 4). Genel olarak turizm türleri bunlardır:

1. Dinlenme Turizmi
2. Sağlık Turizmi
3. Kültür Turizmi
4. Kongre Turizmi
5. Doğa Turizmi

Dinlenme turizmi, çağımız çalışma ve yaşam koşullarının içerisinde yorulmuş insanların, yıllık izinlerde ve boş zamanlarda daimi yaşadıkları yerlerin dışına çıkarak, ruhsal ve bedensel olarak rahatlamak ve de sıkıcı yaşamdan bir sürelik uzaklaşmak amacıyla yaptıkları seyahatlerin bütünüdür (Çavuşgil, 2010:8). Dinlenme turizmi tatil amaçlı olduğu için esas olarak deniz-kum-güneş turizmi şeklinde ifade edilir.

Sağlık turizmini kısaca ifade edersek, tedavi amacıyla yapılan seyahatler olarak söyleye biliriz. Bu turizm türünün özellikleri şunlardır(Polat, 2014:20):

- Teknik donanım ve işgücü gerektirir.
- Sağlık hizmeti sunan kuruluş uluslararası hizmet standartlarına sahip olmalıdır.
- Bu kuruluşta ortak yabancı dil bilen personel bulundurulmalıdır.

Sağlık turizmi kendi içerisinde gruplara bölünür (Bozkurt, 2017:18):

1. Medikal turizm
2. Termal turizm
3. Wellness turizm
4. Rehabilitasyon turizmi

Kültür turizmi, doğal ve tarihi kültürel varlıkları, kültürel etkinlik ve sanat eserlerini turistik ürün olarak insanlara sunan turizm şeklidir diye biliriz.Kültür turizmindeki insanlar genellikle görgülü olurlar ve kültürel bilgilerini artırmak amacıyla seyahat ederler.

Kongre turizmi, dünyanın en hızlı büyüyen turizm türlerinden biridir.Bu turizm türü genellikle belirli bölgelerde turist sayısını artırmak amacıyla yapılır.Fuarlar, seminerler ve çeşitli aktivitelerle kongre turizmi oluşturulur.

Doğa turizmi, doğal alanı, yaban hayatı ve bitki örtüsünü incelemek, belli amaçlar doğrultusunda el değilmemiş ve ya kirletilmemiş alanlara yapılan seyahatler şeklinde tanımlanır. Bu turizm türü de kendi içerisinde bölümlere ayrılır (Haddadzadehendou, 2013:42):

1. Yayla turizmi
2. Mağara turizmi
3. Av turizmi
4. Göl turizmi
5. Dağ turizmi

Tüm bunlardan başka çeşitli turizm sınıflandırmaları yapılmıştır. Bunlardan en belirgin sınıflandırma aşağıdakilerinden ibaretdir (Ongun, 2013:11):

1. Kişilerin sayına göre (Birey, Grup, Kitle)
2. Yaşa göre (Gençlik, Orta, Üçüncü yaş)
3. Ekonomik güce göre (Sosyal, Lüks)
4. Amaca göre (Kültür, Dağ, Kongre, Sağlık, Yat, Özel ilgi ve başkaları)

1.3. Turizm Sektörünün Diğer Sektörlere Etkisi

Turizm, uluslararası toplumsal ve kültürel iletişim sağlaması yanı sıra, döviz kazandırması ve istihdam sağlaması gibi özelliklerle ekonomiye katkı veren sektördür.

Turizm yerinde tüketilen bir hizmet olduğu için bu hizmeti satın almayı hedefleyen kişi, ürünün olduğu ve sunulduğu ülkelere gitmek zorunda olur.

Bundan dolayı da turistin orada yapacağı harcamalar, ülke ekonomisini olumlu etkileyecek ve katkılar sağlayacaktır.

Turizm kültürel işleyişle de fayda sağlar. Turistler seyahatler sırasında birçok farklı kültürleri tanıyarak öğrenme fırsatını elde ederler. O bölgelerde

yaşayan halk da turistlerin kültürlerini tanımak fırsatına sahip olurlar ve aralarında etkileşim yaşanır. Turistler de elde ettikleri bilgi ve birikimleri, duygularını ve düşünceleri yaşadıkları yerlere götürerek etraflarındaki insanlara anlatırlar ve onların da fikir edinmesine katkı sağlarlar. Düşünceler olumlu olursa ve aktarılırsa, o kişilerin de turist gibi aynı bölgelere gelmek istekleri yaranır (Ongun, 2013:18).

Turizm insan odaklı bir sektör olduğu için, bu alana yapılan harcamalar turizmi doğrudan etkilediği gibi diğer sektörleri de dolaylı olarak etkilemektedir. Turistik bölgelerde ziyaretçilerin dikkatlerini çekecek gıdalar, elbiseler, takılar ve başka ürünler tarım ve sanayi sektörünün katkılarıyla oluşur. Bu nedenle de, turizm sektörü tarım ve sanayi sektörünün imkanlarından faydalanarak turistik mal ve hizmetler üretip pazarlamakla ekonomiye katkıda bulunur (Şenel, 2001:18).

Turizm diğer sektörlerle iç içe olduğundan dolayı çarpan mekanizması oluşturur ve turizmden sağlanan faydayı daha fazla arttırır. Turizm turistik ürünler üretirken diğer sektörlerle de katkı sağlayarak ürettikleri mal ve hizmetleri kullanır. Bu durum da diğer sektörlerle gelişmek için imkan tanır ve de yeni iş yerlerinin açılmasına zemin yaratır.

Turizmin topluma ekonomik yararlarını bu şekilde belirtelim:

- Mevcut istihdamı daha çok geliştirerek genç nüfusa kolay iş bulma fırsatı yaratır.
- Turistik bölgelerin olduğu araziler ve yapılar değerlendirilir.
- Bölgelere yapılan yatırımlar vergi gelirleri getirir ve bu da alt ve üst yapı yatırımları şeklinde geri gelir.

- Yabancı ve yerli turistler tüketim harcamalarıyla gelir kaynağı yaratır.
- Kişi başı Gayri Safi Milli Hasılat olumlu yönde etkilenir (Kalaycıoğlu, 2017:11).

1.4. Turizm Sektörünü Etkileyen Faktörler

Kişilerin her hangi bir ülkeye giderken dikkat edilmesi gereken önemli faktörler vardır.Bunlar giden turistlerin sayısı, ulaşım araçları, konaklama süreleri ve yapacakları harcamalar ve başkaları olarak nitelendirilebilir.Tüm bunları turizmi etkileyen ekonomik, sosyal ve psikolojik faktörler olarak sınıflandıra biliriz.Bu faktörler ülkeler ve bölgeler açısından farklılıklar gösterir.Tüm bu faktörlerden etkilenen esasen o yörenin insanları olur. Turizmin topluma etkisini olumlu ve olumsuz yönden değerlendirelim (Çelikkanat, 2015:14):

Yararları

- İstihdam olanakları
- Gayrimenkullerde artış
- Vergi gelirlerinde artış
- Eğlence seçeneklerinin çeşitliliği
- Bölgelerinin güzelleşmesi
- Ulaşım imkânlarının gelişimi
- Eğitim olanaklarının gelişmesi

Zararları

- Suç oranlarında artış
- Gürültü ve alan kirliliği
- Hayat şartlarının ağırlaşması
- Sosyal yerleri değiştirme ihtiyacı

şimdi turizmi etkileyen diğer faktörleri detaylı inceleyelim.

1.4.1. Ekonomik Faktörler

Her sektörde olduğu gibi turizmde de ekonomik faktörler önemli yere sahiptir. Turizm ürünlerini talep eden alıcının gerekli alım gücü olmalıdır ki, turizm faaliyetlerini gerçekleştire bilsin. Turizmin yerli ekonomiye katkı sağlamak ve istihdamı artırması olumlu yönde ekonomik etkilerin başındadır. Turizmin ekonomik açıdan turist kabul eden ülke için olumlu ve olumsuz etkileri (Çelikkanat, 2015: 17):

Olumlu etkiler,

- Ödemeler dengesini olumlu yönde etkilemek,
- Gelir yaratmak,
- Alt ve üstyapıyı geliştirmek,
- Diğer ekonomik sektörlere katkı sağlamak,
- İstihdam yaratmak,
- Ekonomik dengesizliği yok etmek.

Olumsuz etkiler

- Dış ülkelere bağlılık
- Fırsat Maliyeti

- Enflasyon
- Yabancı işgücü talebinin artması
- Mevsimlik dalgalanmalardan dolayı ekonomik karlılığın düşmesi

Turizmi etkileyen başlıca ekonomik faktörler bunlardır: gelir dağılımı, ulusal gelir, kişi başı reel gelir, döviz kurları, uzaklık, arz kapasitesi, konaklama potansiyeli, tanıtım ve reklamlar, nüfus, sağlık, ulaşım olanakları ve s. (Bahar, 2000: 30)

Gelir dağılımı, belirli dönem içerisinde her hangi bölgedeki gelirin o bölge halkı arasında bölünmesidir. Gelirin artması insanların turizm faaliyetlerine katılma olasılığını artırır.

Ulusal gelir, bir ülkenin yıllık üretimden kazandığı gelirden harcamaları çıkardıktan sonra kalan bölümdür.

Döviz kurları, gidilen ülkede kendi ülkenin parasının değer kazanması ya da kaybetmesine yol açan faktördür.

Uzaklık, esasen turistlerin zaman açısından sıkıntı yaşadıklarından dolayı yakındaki turistik bölgeleri tercih etmelerine sebep olan faktördür.

Arz kapasitesi ve konaklama potansiyeli, turistik bölgenin gelen turistleri kabul etmesine olanak sağlayan esas amildir.

Tanıtım ve reklamlar, potansiyel turistlerin belirli bir turistik bölgeye yönlendirilmesi ve haberdar olması için kullanılan başlıca faktörlerdendir.

Ulaşım olanakları, turistik bölgeye gitmek için gerekli olan altyapı çalışmalarıdır.

1.4.2 Sosyal Faktörler

Turizm faaliyetleri ekonomik faktörler dışında bir-birinden farklı sosyal değişkenlerden de etkilenir. Bu değişkenler ekonomik faktörlere nispeten daha yavaş ancak önemli değişimler gösterir. Turizmi etkileyen sosyal faktörler (Çavuşgil, 2010:38):

- Nüfus yapısı
- Kültür ve eğitim düzeyi
- Meslek
- Boş zaman
- Kentleşme düzeyi
- Dil güçlükleri

Nüfus yapısı, turizme talebi belirleyici faktörler arasında ilk yeri almaktadır. Nüfusun büyüklüğü turizm talebini direkt etkilediği gibi, yaş, cins ve aile yapısı da bu faktör içerisinde yer alır. Cinsiyet açısından erkeklerin kadınlara oranla daha çok turizme katıldıkları gözlemlenmiştir. Yaş bakımından ise, genç ve yaşlı turistler için turizm çeşitleri farklılık gösterir. Hem de yaşlı insanlar sağlık sorunları nedeniyle gençlere oranla daha az seyahata çıkar.

Kültür ve eğitim düzeyi, kültürel ve bilimsel motiflerden kaynaklanarak seyahate talebi olumlu yönde etkiler (Dinçer 1993: 41)

Meslek, iş gereği yapılan seyahat veya gelir düzeyinden kaynaklanan seyahat isteği şeklinde kişiyi turizme yönlendirir. Yüksek gelirli insanlar daha çok turizm hareketlerine katılırlar.

Boş zaman, turizm için gerekli olan en başlıca sosyal faktördür.Çünkü, zaman faktörü seyahat edilmesi için turiste lazım olan parayla aynı degree sahiptir.

Kentleşme düzeyi, dolaylı ve doğrudan turizmi etkiler.Kentlerin, ekonomisinin büyümesi ve kalkınmaların hızlanması, nüfusun artması gibi olaylar, oralarda yaşayanların seyahat gibi ihtiyaçlarının yaranmasına sebep olur.

Dil güçlükleri, boş zaman ve geliri olan insanların gidecekleri yerde anlaşılmamak korkusu yaşamaktan çekinmelerinin basılıca sebeplerinden biridir.Bu nedenle ortak dile sahip ülkeler arasında seyahat etme kararını verirler.

Genellikle turizm için gidilen yerlerde sosyal etkiler böyle sıralanabilir (Ersoy, 2017:49):

- Turizm için gidilen ülkelerdeki sosyal yapıyı değiştirir.
- Değer yargılarını değiştirir.
- Başka kültürel çevrelerde farklı değişimlere sebep olur.
- Yerel halkın geleneklerini ve göreneklerini değiştirir.
- Sosyal dokuyu değiştirir.

1.4.3. Psikolojik Faktörler

İnsanların dünya görüşleri, niyyet ve tutumları turizm olayını etkileyen faktörlerden biridir.Psikolojik faktörler, insanların yaşadıkları yerlerden uzaklaşmalarına, turizmin yardımıyla rahatlamalarına ve tatmin olarak zevk almalarına olanaklar sağlar.Turizm insanların psikolojisi için bir ilaç rolüne

sahiptir ve insanlar da kendilerini rahat hissettikleri sürece bunu talep edecekler. Psikolojik faktörler bunlardır (Çavuşgil, 2010:43):

1. Kişilik yapıları ve motivasyonlar
2. Moda, zevk ve alışkanlıklar
3. Destinasyonun imajı

Tüm bu faktörler turizme katılacak bireylerin psikolojik açıdan etkilenmelerine olanak sağlar.

1.5. Turizm Potansiyeli ve Ekonomik Etkileri

Turizm, sektörler arası en çabuk gelişme ve büyüme gösteren önemli bir sektördür. Ülkelerin kalkınma ve büyümelerine yardımcı olan sektör olarak faydası günü günden artım gösteren turizm sektörü, ülkeler için ilave gelir ve istihdam alanları yaratır. Bu fırsatın bilincindeki ülkeler dedaha çok kar elde etmek için turizm geliştirme ve potansiyelleri değerlendirmeye yönelik girişimlerde bulunurlar (Karagöz, 2008: 149). Bunun için esasen kültürel, geleneksel ve tarihi değerleri tanıtmaya önem verirlerler. Turist varışlarını ve gelirleri artırmak için bu türden faaliyetler fazla önem ve gereklilik arz eder (Orhan, 2010: 243).

Herhangibir bölgenin turizm potansiyelinden söz etmek için bölgenin taşınmalı olduğu üç esas özellik var. Bunlar; ulaşım kaynakları, turizm tesisleri ve çekicilikleridir. Bu özellikler içerisinde en önemlisi çekiciliktir. Turistlerin tercih etme nedenleri esasen ziyaret edilen bölgelerin çekicilikleri ve ulaşım kolaylığı, gelişmişlik ve konaklama imkanlarıdır. Bundan başka,

kültürel, geleneksel ve tarihi aktiviteler de bölgelerin çekiciliği için yardımcı unsurlardır (Kızılırmak, 2006: 182).

Turizm, bölgesel kalkınma ve eşitsizliklerin giderilmesi için tarım ve sanayiden fayda sağlayarak zengin turizm potansiyeli olan bölgelerde turizm yatırımları ile dengeli ve de planlı şekilde kalkınma sağlar (Çeken, 2008: 298). Turistik bölgelerin alt ve üstyapılarının zenginleşmesi, o bölgedeki halkın refahının ve de gelir düzeyinin artmasına kadar bir çok yönden yardımcı olur.

1.6. Turizm Potansiyelini Belirleyici Faktörler

Turizm potansiyeli, herhangi bir destinasyonun fiziki, kültürel, rekreatif kaynaklarının istenilen bir yere ya da turistik destinasyona sağladığı çekiciliklerdir. Belirleyici faktörleri bunlardır:

1. Fiziki faktörler
2. Beşeri faktörler
3. Psikolojik faktörler

1.6.1. Fiziki Faktörler

Fiziki faktörler de kendi aralarında 3 yere ayrılıyor:

1. Taşıma kapasitesi
2. Alt ve üstyapı yatırımı
3. Doğal kaynaklar

Taşıma kapasitesi, kaynakları negatif etkilemeden, ziyaretçilerin tatminini azaltmadan kapasiteyi maksimum kullanmak olarak ifade edilebilir. Turizm, toplum üzerinde olan etkisi ve gelişimiyle, karını ve de etki alanını zaman ilerledikçe daha da büyütüyor. İnsanların meraklarının çoğalması, gelir düzeylerinin iyileşmesi turist olarak seyahat etmelerini büyük ölçüde yükseltiyor. Turist olarak seyahat eden kişi sayısının artması da, fazla talep gören konaklama işletmelerinin taşıma kapasitelerini artırmak ve gözden geçirmesini zorunlu kılmıştır (Avcı, 2007: 490).

Genellikle ise taşıma kapasitesi 4 yere ayrılır (Acuner, 2015: 67):

1. Ekolojik – fiziksel çevreyle olan ilişki
2. Fiziksel – altyapı ve tesis ilişkileri
3. Ekonomik – yarar ve maliyetler arasındaki ilişki
4. Toplumsal – bölge halkının turistlerle ilişkisi

Alt ve üst yapı yatırımı turistik bölgelerin potansiyellerini ortaya çıkarmaya yardımcı olur ve talep yaratmaya yönelik etkenleri oluşturur. Turizm sektörünün gelişimiyle, alt ve üst yapı yatırımlarının arasında güçlü ilişki oluşur. Turizm sektörünün gelişimi için yapılan yatırımlar alt yapıyı geliştirir ve yönlendirici özellikler gösterir. Ve de turizmin gelişmesiyle, talebi karşılayacak olan oteller ve çeşitli konaklama işletmelerinin yaranması da üst yapıyı geliştirir.

Alt yapı yatırımları, yollar, limanlar, köprü, havaalanları gibi hizmetlerdir. Merkez ve yerel idareler tarafından yapılan, çok sermaye gerektiren kamu hizmetleridir diye biliriz.

Üst yapı yatırımları, turistler için konaklama, eğlence, yemek gibi ihtiyaçları karşılamak için hizmet veren işletmelerdir. Böyle yatırımlar esasen devlet desteğiyle yapılan ve teşvik edilen teşebbüslerdir (Şenel, 2007: 6).

Doğal kaynaklar, istenilen bir şey, belirli amaç, ortam ya da toplum için faydalı olan şeylerdir diye biliriz. Bu kaynaklar zaman geçtikçe değişimlere uğrayarak turizm için kaynak rolüne gelmişlerdir.

1.6.2. Beşeri Faktörler

Bunları gruplandırıcak olursak:

1. Gelir düzeyi yükselişi
2. Nitelikli işgücü
3. Eğitim ve kültür

Bireyler belirli bir gelirleri olmadan malumu üzere turizm faaliyetlerine katılamazlar. Onların gelir düzeylerinin artması, sosyal yaşantılarını değiştirmek, yeni deneyimler elde etmek, yerler görmek ve de farklı kültürleri tanımak imkanları kazandırır. Gelir artışıyla, dinlenmek, eğlenmek ve farklı tecrübeleri kazanmak ihtiyacı da yeme-içme gibi önemli yer tutmuştur (Maviş, 2002).

Turizm sektörü diğerlerine nisbeten daha fazla emek yoğun sektördür. Buna sebep ise bu sektörün diğerlerine oranla daha az makineleşmeye geçmesi ve insan gücüne daha fazla ihtiyac duymasıdır. Bu sektörde yalnızca doğal, kültürel ve ya tarihi özelliklerle kalmayarak, nitelikli işgücüyle ve de

kaliteyle turistik değer yaratmaya çalışılır.Nitelikli işgücüyle yüksek verim almak ve de kayıpları minimum düzeyde tutmak mümkündüş.Bundan dolayı işletmelerin nitelikli işgücüistemeleri karlılık ve kalite için zorunludur.Kaynakları iyi yönetecek ve kullanacak nitelikli işgücü sahibi değil iseniz, büyümek sizin için mümkünsüz olacaktır (Kılıç, 2014: 421).

Eğitim, bireylerin meslek seçimine etki eder ve bu da doğrudan onların turizm hareketlerine katılmasına olanaklar sağlar. Bundan dolayı, eğitim turizm talebini oluşturmak için bireyleri yönlendirir.

1.6.3. Psikolojik Faktörler

İnsanların turizm aktivitelerine katılması için tatmin etmek ihtiyaı duyduğu merak, tutum ve davranışları onlarda esaslı ölçülerde etkiler yaratır.Bu tutumlar ve de davranışlar her insan için ortaklık göstere bilecek bazı şeyleri gösterir (Barutcuğil, 1984: 24).

Bireylerin turizme katılma isteğini yaratacak ve etki edecek bazı motivasyon türleri vardır:

1. Fiziksel – sportif, eğlence vey a muzik aktivitelerine katılma isteği
2. Kişiler arası – aileyle ve arkadaşlarla birlikte olma isteği, yeni insanlar tanıma isteği
3. Kültürel – yeni kültürleri tanımak ve öğrenmek isteği
4. Statü – kendisini prestijli hiss edirecek seyahatlere katılma isteği

İKİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLER VE TURİZM

2.1. Yerel Yönetim Kavramı

Yerel yönetimler, kamu yönetimi içerisinde, merkezi yönetim kontrolünde olan ve de bölgesel yönetim uygulamalarını gerçekleştiren, yönettiği kitle ile merkez yönetim arasında iletişim sağlayan uygulayıcı yönetim şeklinde ifade edilebilir. Bunlar doğrudan merkezle bağılıklarını sürdürdükleri gibi, kendi aralarında da üst kademelere bağılı olabilirler (Şahinbaş, 2017: 24).

Evrensel tanımla ise yerel yönetim, belli bir alan dahilinde yaşayan bireylere hizmet amaçlı kurulan ve de onu oluşturan kişiler, orada görev yapan kişilerden oluşur. Mevcut kuruluşlar devletin bünyesi dahilinde faaliyet gösterir (Duman, 2016: 24).

Yerel yönetimlerin özellikleri bunlardan ibarettir (Baş, 2016:48):

- Ulusal yönetim sisteminin içinde yerleşir.
- Kuruluş ilkeleri, görevleri, yetki ve sorumluluk, gelir düzeyleri yasama organının nezaretiyle belirlenir.
- Yerel yönetimin uyma gerekliliği olduğu ulusal amaçlar, hedefler ve standartlar merkez yönetim tarafından belirlenir.
- Merkez yönetimin koyduğu kurallar ve kararlara aykırı gelmemelidir.
- Yerel yönetimin yetki ve yönetim tarzını merkez yönetim istediği şekilde tek taraflı olarak düzenleyebilir.
- Yerel yönetimler, yerel halkın ihtiyaç ve taleplerini karşılamakla sorumludurlar.

2.2. Yerel Yönetim Türleri

Yerel Yönetimler, uygulamada oldukları ülkeler ve de demokrasiye nazaran farklılık arz ederler. Genel olarak bu türlere ayrılırlar (Baş, 2016:49):

1. Siyasal
2. Yönetimsel
3. Hizmet yerinden
4. Mekan bağımlı

Siyasal yönetim, siyasi gücün merkez yönetim ve yerel yönetim olduğu, devletin tamamile bulunmadığı yönetimdir.

Yönetimsel yönetim, yerel nitelikteki kamu ile ilgili ekonomik, kültürel, teknik ve ticari işlerin merkez yönetim tarafından değil, kaamu tüzel kişileri vasıtasıyla yürütülmesi şeklindedir.

Hizmet yerinden yönetim ise, herhangi kamu hizmetlerinin merkezi yönetim tarafından değil, bağımsız örgütler tarafından uygulanmasıdır. Bu bağımsız örgütler merkez yönetimden farklı olarak kendileri icraçı kararlar ala bilirler.

Mekan bağımlı ise, belirli bölgede yaşayan kişilerin o bölgede yaşamalarından doğan mevcut idari menfaatleri bizzat korumaları ve yönetmeleri için verilen yetkililerdir.

2.3. Yerel Yöneticiler ve Görevleri

İnsanın sosyal varlık olması, hayatını idare etmesi için diğer insanlara ve topluma ihtiyacı gerektirir. İnsanın bazı amaçları yalnız başına

gerçekleştirememesi, farklı organizasyonları idare etmekte zorluk çekmesidurumu, yönetime ihtiyaç olduğu düşüncesini oluşturmuştur .

Yönetim, herhangi amaç etrafında toplaşan insanlar ya da örgütlerin belirlenen amaçlara ulaşmasından ötrü izlenen yol, gereken yöntem belirlenmesi ve yardımcı unsurları bir araya getirme süreci olarak ifade edile bilir (Yılmaz, 2004: 165).

Yönetim ve yöneticinin önem arz ettiği ve de en fazla ihtiyaç duyulduğu yerler bireylerin ve toplumun çıkarlarını gözetmek için çabalayan kamu ve yerel yönetmeliklerdir. Çünkü, bunlar halkın ihtiyaç ve isteklerini yerine getirmek için kurulan ve de bunun için hizmet eden kurumlardır.

Yerel yönetimlerin görevleri genellikle bunlardır (Kalaycıoğlu, 2017:27):

- Kurum stratejileri oluşturmak
- Stratejik planlar doğrultusunda kurumları yönetmek
- Stratejileri izleyip değerlendirme yapmak
- Değerlendirme raporu hazırlayıp meclisle paylaşmak
- Altyapıyla, çevreyle ilgili gereken düzenlemeler yapmak
- Asayiş ve sağlık için gereken önlemleri almak

Yerel düzeyde en çok yetki sahibi valiliktir.Valiliğin görevleri, sorumlulukları, bakanlık için yapmakla yükümlü oldukları görevler, bakanlığın emr ve gösterişleri doğrultusunda yaptıkları düzenlemelerdir.

Vali bu kurumda en üst düzey yetkilidir ve görevleri esasen bunlardır (İl İdaresi Kanunu, madde: 9):

- Halka olan sorumluluklar ve görevlerin yerine getirilmesini sağlamak
- Aksaklıkların giderilmesi için çalışmak

- Stratejik planları oluşturmak ve gereken önlemleri almak.
- Kanunları, yükümlülük ve devlet kararlarını ilgili şahıslara yaymak ve uygulanmasını sağlamak

Hükümetin ve bakanlıkların halk karşısında temsilcisi rolünü üstlenir.

Validen sonraki en üst düzey kuruluş ise kaymakamlıktır. Devlet, özel idare, köy ve belediyeye ait, bunlarla bağlantılı ve ya denetimleri altındaki müesseseler ile diğer tüm işletilen mali, iktisadi, senai işletmeler, depo ve ambarlar kaymakamın gözetimindedir. Kaymakamın görevleri genellikle bunlardır (İl İdare Kanunu, madde: 32):

- Sorumluluğu altındaki meüsiseleri denetim altında tutmak
- Emniyet ve asayişini korumak
- İş hayatını düzende tutmak

Bir başka önemli yönetim belediyelerdir. Bunların kaymakamlık ve valilikten farkı, merkez komite tarafından değil halkın sesi ile seçilmeleridir. Belediye teşkilatlarında en üst düzey yetkili belediye başkanıdır. Belediye başkanı görevlerini sıralayalım (Belediye Kanunu, madde: 37):

- Belediye haklarını, menfaatini korumak
- Stratejik planlar doğrultusunda yönetim sağlamak
- Kurum stratejileri oluşturmak
- Toplumun refahı için gereken önlemlerin alınması

2.4. Yerel Yönetimlerde Örgütsel Yapı ve İşleyiş

Merkezi yönetimle yerel yönetmelikler arasında işbirliği çoğu yetki ve görevlerin kullanılacakları alanlara göre yerel yönetimlere devredilmesini

gerektirir.Bununla yerel yönetmeliklerin görevleri ve yetkileri artar ve halkın, yerel yönetmeliklerden beklentileri de dolayısıyla artar.Beklentilerin temelini esasen daha demokratik yönetim şekli, uzmanlık, illere teknolojik kaynaklar ve yeniliklerin kazandırılarak gelişmesi gibi faktörler oluşturur (Göymen, 2004: 4).

Yapısal değişmelerle yerel yönetmeliklerden beklenenler, yalnızca yerel toplumun ilin ya da bölgenin idaresi durumlarında söz sahibi olmasına yol açmak değildir. Hem de yöre halkının tamamını kapsayan ve de demokratik şekilde en iyi çerçeveye temsilini sağlamaktır (Toprak, 2010: 3).

Yerel yönetimler kendi aralarında 4 yere ayrılır:

1. İl Özel İdaresi
2. Belediye
3. Büyükşehir Belediyesi
4. Köy İdaresi

2.4.1. İl Özel İdaresi

O bölge halkının ihtiyaçlarını karşılamaktan ötrü kurulur ve kararverici organlar seçmenler vasıtasıyla seçilir. Herhangi bölgenin il olmasını bakanlar kurulunun kararı belirler ve il idaresi bundan sonar kurulur. Bu idareler ilçe sınırları gözetmeden, il içerisinde önemli görevlere ve sorumluluklara sahiptir. Bunlar (Aydın,2011):

- Sosyal yardımlar, hizmetler
- Çocuk yetiştirme yuvaları kurma
- Kamu alanlarına bakım göstermek

- Eğitim kurumları için arsa teminatı, bina yapımları
- Kültür ve spor organizasyonlarını desteklemek
- Park, bahçe gibi sosyal alanları topluma kazandırmak

İl  zel idareleamirleri valilerdir.Onlar, merkez idare  nerisi ve cumhurbaşkanı onaylaması ile atanırlar.

İl  zel idareleri 3 organdan oluşur:

1. İl genel meclisi
2. İl encümeni
3. Vali

İl Genel Meclis: İdarenin kararverici organıdır. Üyeler ise o ilin seçmenleri tarafından 5 yıllık bir süreçle yapılan seçim yoluyla belirlenir. ye sayıları seçim yapılan ildeki ilçe sayısına ve ilçe nüfusuna göre değişir. İl genel meclis, kendileri taraftan belirlenerek, yılda 1 ay tatil dışında her ay ilk haftada, önceden belirlenmiş yer, g ndetoplanırlar. Meclisin görevleri ise bunlardan ibaretdir (Hameş, 2016:90):

- İl idaresinin çıkardığı karar ve yönetmelikleri kabul etmek
- İlin evre düzenleme planını, imar planlarını görüşüp karara bağlamak
- İdarenin stratejik kararlarını, yatırımlarını kabul etmek

Meclis tarafından verilen kararlar 5 günü geçmemek s retiyle valiye gönderilmelidir, gönderilmezse y r rl l ğe girmez.

İl encümeni, il genel meclisinin görüşeceği konuların ön hazırlıklarını yapan ve de yürütmeye alakalı işlevi olan organdır. İl encümenin görevleri bunlardır (İl Özel İdare Kanunu, madde: 26):

- il meclisinin oluşturduğu stratejik planı, programları, bütçeyi ve de hesabı incelemek, il genel meclisine görüşleri bildirmek
- kamu yararı için kamulaştırma kararı almak , uygulamak
- öngörülmez giderlere harcanan vesaitleri belirleme

Vali, il özel idaresi başı, tüzel kişilik temsilcisi ve de yürütme organı olarak ifade edilir. İl özel idarelerde bütçenin tasarımı valiler tarafından hazırlanır ve encümenin görüşü alınarak genel meclisin karar vermesi için sunulur. Vali idare başı olduğu için önemli görevlere ve yetkilere sahiptir (Hameş, 2016:90):

- Stratejik plana uyumlu yönetim
- Bütçe hazırlamak
- Encümenin başkanlığını yapmak
- İdarenin personelini atar, başış kabul eder
- Personel performansına yönelik ölçütler hazırlar
- Raporlar hazırlayıp meclis kararına sunar
- İdarenin gelirlerini, alacaklarını tahsis etme
- İdareye bağlı işletmelerde denetimler yapmak

2.4.2. Belediye

Belediye sözü beled sözcüğünden yaranmıştır ve beled de insanların yaşadığı yerdir. Beldenin sakinleri için gerekli ihtiyaçları karşılamaktan ötrü

kurulur, kararverici organ olan seçiciler taraftan oluşturulur, mali ve idari özerkliğe sahiptir (5393 Sayılı Belediye Kanunu, madde 3).

Belediye 3 önemli organdan oluşur:

1. Belediyenin başkanı

2. Encümen

3. Belediyenin meclisi

Başkan yönetim başı, yürütme organıdır.Belediyeye ait bütün işlerden meclise karşı sorumluluklar taşır.Başkana yönelik görevler böyledir (5393 sayılı Belediye Kanunu: 38):

- Belediye haklarını, menfaatini koruma
- Belediyeni stratejik plan çerçevesinde yönetmek
- Devlet dairelerine temsil etmesi
- Meclisin ve encümenin başçısı olması
- Belediyeye ait taşınar ve taşınmaz malların idaresi
- Belediyenin geliri, alacağını tahsil etmek
- Sözleşmeler yapmak
- Bütçeyi hazırlamak
- Belediyedeki personeli atama
- Belediyeye bağlantılı işletmeleri denetlemesi
- Bağışların kabulü
- Beldenin insanları için gerekli sağlık ve huzur önlemlerini almak
- Özürlülere yer oluşturması ve onlara yönelik hizmetleri sunması

Encümen, kararverici organ olmadan görevini yapar.Meclis taraftan alınan kararları uygulamak ve yönetimi kolaylaştırmakla sorumludur.

Encümenin görev ve yetkileri kanunda böyle ifade edilmiştir (5393 sayılı Belediye Kanunu: 34):

- Stratejik planlar doğrultusunda bütçeyi, kesin hesapları inceler, meclise görüşleri yöneltir.
- İşçilerle bağlı kamusal kararlar alması ve uygulaması
- Öngörülemeyen giderlere harcanan yerleri belirlemesi
- Kanunlara uygun öngörülmiş cezaları vermek
- Belediye uyuşmazlıklarını anlaşmalarla tasfiyeye karar vermek
- Meclis kararlarını uygulamak
- Topluma açık yerler için açılış, kapanış saatleri belirlemek

Belediye meclisi, belediyede kararverici organdır.5 yıldan bir seçimlerle belirlenen kişilerden oluşan meclistir. Belediye meclis görev ve yetkileri kanunda bunlarla sınırlıdır (5393 sayılı Belediye Kanunu, 18):

- Stratejik planın doğrultusunda belediyenin faaliyet, performans ölçütlerini görüşüp kabul etmesi
- Bütçeyi, kesin hesabı kabul etmesi
- İmarla ilgili planları, çevresel düzenleme planını kabul etmesi
- Borçlanma kararlarını vermesi
- Hizmetlere göre yapılacak ücretlerin tariflerini belirlemesi
- Ortaklıkların kurulma ve ya bitirilmesine karar vermek
- Belediyenin işletmelerinin özelleştirilmesi için kararverici olması
- Belediye yönetmeliklerini kabul etmesi
- Belediyeye bağlantılı kuruluşların kadrolarını değiştirmesi ve ya iptal etmesi
- Öteki idareler ile birliyin kurulması ya da ayrılmalara karar verilmesi

- Başkan ve encümenin arasında uzlaşmayı sağlamak
- Yurt içi ve dışı belediyelerle iç işleri bakanlığının izniyle karşılıklı işbirliği yapma kararı vermek

2.4.3. Büyükşehir Belediyesi

Büyükşehir belediye,mülki sınırlı, sınırları içerisinde olan ilçelerin belediyelerinin arasında koordinasyon sağlayıcı; mali, idari özerklik sahibi, görevleri, sorumlulukları yerine getiren, seçiciler tarafından seçilip oluşan kuruluştur.

Büyükşehir belediyelerin görevleri kısaca bunlardır (Hameş, 2016: 95):

- İlçelerin belediyelerinden görüşler alarak stratejik plan ve bütçe hazırlamak
- Büyükşehir belediyelerinin sınırı içerisinde imar planları yapmak
- Ulaşım, toplu taşımacılık hizmetleri planlama
- Meydanları, cadde, ana yollarını yapması, onarması
- Atıkları yeniden değerlendirmek için tesisler kurmak
- İl çevresi düzenleme planını yapması

Büyükşehir belediyesi 3 organtan oluşmaktadır:

1. Büyükşehir belediyesi meclisi
2. Encümen
3. Başkan

2.4.4. Köy İdaresi

Bir yerden başkasına taşınan ya da taşınamayan mallara sahip, kişilerin dağınık ya da toplu yaşadığı, tarımsal faaliyetlerin fazla olduğu ve nüfusunun 2000-den az olduğu yerlere köy denilir (Kızılboğa, 2011: 184).

Kamu idareleri içerisinde en küçük ve eski olanı köy idaresidir. İl, ilçe ve belediyelerde olduğu gibi köylerde de halkın ihtiyaçlarını karşılamak lazımdır.

Köy idareleri 3 organa bölünür:

1. Muhtar
2. Köy ihtiyar meclisi
3. Köy derneği

Köy idarelerinin başı muhtar olarak bilinir. Muhtarlar seçim yapılarak halkın oyuyla 5 yılda bir seçilirler ve devletin o köydeki temsilcisi olarak faaliyet gösterirler. Muhtarların görevleri bunlardır:

- Köy kamusunu temsil etmek
- Köy ihtiyar meclisi kararlarını uygulamak
- Köy ihtiyaçları için parayı toplamak ve harcamak
- Devletin yasa ve emirlerini köy halkına duyurmak
- Düzeni sağlamak ve korumak
- Köy halkının sağlığını korumaya yönelik önlemler almak

Köy derneği, genel karar verici organdır ve köyün tüm seçmenlerinden oluşur. Esasen görevleri köy muhtarını ve meclis üyelerini seçmek, isteğe bağlı işleri zorunlu işler haline getirmektir.

Köy ihtiyar meclisi, köy yönetiminin yürütmek, denetlemek ve karar aşamalarını taşıyan organdır.5 yıllık süreyle seçilir ve seçimle gelen ya da doğal üye olarak iki türden üyelere oluşur.Doğal üyeler esasen köy imamı ve okul müdürleridir.Görevleri genellikle bunlardır (Hameş, 2016:99):

- Salma ve imece karar verme
- Muhtar harcamalarını denetleme
- Köy bütçesini kabul etmek
- Imecde iştirak etmeyenlere para cezası uygulama
- Kamulaşmaya karar verme
- Köylüler arası ihtilafları çözümlüğe kavuşturmak

2.5. Yerel Yönetimlerin Turizme Karşı Sorumlulukları

Yerel yönetimler turizm için bir çok sorumluluk sahibidirler. Bunları kısaca sıralarsak:

1. Kültür, Doğal varlıkları korumak
2. Kültürel, Sanatsal, Spor organizasyonlarını düzenlemek
3. Turizm açısından tanıtım yapmak
4. Turizm alanlarında imar, ruhsat işlerini yapmak
5. Ulaşım
6. Planlamalar

Eskiden beri dünyada hakimiyetlerini kurmuş birçok medeniyetler, sosyal ve kültürel, sanatsal, dini olan hayli olaya tanık olmuşlar ve de yüksek

kazançlara sahiplenmişler. Geçmiş zamanlarda herhangi bir medeniyet, kültür bunlara sahiplik etse de, günümüz zamanında bu kazançlar bütün insanların ortak değeridir ve onlar tarafından sürekliliğinin korunması esastır (Güler, 2012: 4). Kültürel varlıklar yeri doldurulamayan ve de aynı zamanda turizme değer katkısı sağlayan ürünlerdir.

Kültürel ve doğal varlıkların korunması günümüz çağında önemli ve gündem konusudur. Kaynakları korumak, onları gelecek nesile aktarmak yerel yönetimlerin anayasa gereği sorumlulukları arasında yoktur. Bunun için birinci dereceden yetkili organ merkezi idare olarak bilinir. Ama bazen yasalar kadar fiili durum da önemlidir. Kültürel, doğal varlıkların korunması sorumluluğunu halk bölgede faaliyet gösteren yerel yönetim birimlerinde görürler ve bu konuda gereken korumayı sağlamalarını beklerler (Dilek, 2002: 42).

Konuyla ilgili yerel yönetmeliklerin sorumlulukları böyle ifade edilmiştir (Kültür Turizm Bakanlığı, 2016: 21):

- Bölge için öneme sahip tarihi, kültürel, doğal varlıkları ve mekanları korumak
- Gereken bakım, onarım işlerini yapmak
- Zamanla yıpranmış ya da korumasız kalmış yapıları yeniden düzenlemek , inşa etmek.

Kültürel, Sanatsal, Spor organizasyonları turistlerin gittikleri bölge ile ilgili meraklarını gidermek için aradıkları faaliyetlerdir. Bundan dolayı gittikleri bölgedeki insanların yaşam motifleri, sanatları, eğlence ve spor organizasyonları onlar için önemlidir. Turistleri bölgeye çekecek değerler arasında belirtilmesi gerekenler esasen tarihi eserlerin özelliği, festival ve

fuvarlar, sergi, panayır ve kutlamalardır. Bu tür organizasyonları sadece bölgeye has olarak gerçekleştirmek mümkündür. Böyle fark yaratan organizasyonlar ülkeye değer kazandıran ve onun turizm açısından değerini kazandıran şeylerdir (Küçük, 2013: 3). Ve böyle önem arz eden görevler bölge temsilcilerinin, yerel yönetimin üzerine düşer.

Yerel yönetim birimleri kongreler düzenleyerek büyük çaplı organizasyonlara sponsor ola bilir ve bundan kazanç elde edebilir. Fark yaratıcı organizasyonlar düzenlemekle bölgenin turizmini geliştirir ve imaj yaratarak tanıtımına katkı sağlar.

Turizm açısından tanıtım yapmak ise, ülke ve ya bölgeye has doğal alanları, kültürel ve tarihi değerleri öne çıkarmakla, insanların zihinlerinde kalıcı etki bırakmak ve olumlu olgu yaratmakla ilgili olan faaliyetlerdir. Bu alanda yapılan faaliyetler esasen devlet nezareti ve sorumluluğu altında, çeşitli reklam ve pazarlama yollarıyla, promosyonlarla, imaj yaratmak çabalarıyla yapılır.

Turizm alanlarında imar, ruhsat işlerini yapmak, turistik alanların korumasını, geliştirilmesini sağlamak bakanlığın önemli görevlerindedir. Bakanlığa bu sorumluluklar için yardımcı olan teşkilatlar yerel belediyeler ve valiliklerdir. Onlar bölge sınırları içerisinde gerekli tüm plan ve programları yapmakla sorumludurlar.

Ulaşım turizm faaliyetlerinin olduğu bölge için en önemli etkenlerdendir. Ulaşım imkanlarının zayıf olduğu bölgelerde turizm açısından hareketsizlikler görülmektedir. Ulaşımın gelişmesi için esas sorumluluklar merkez yönetimin ve de yerel yönetimin üzerine düşer (Kalaycıoğlu,

2017:47). Bu sebeple de hava, kara, deniz yollarının ulaşımıyla ilgili yatırımlar, planlamalar merkez idarenin faaliyetleri içerisinde görülür.

Planlamalar, esasen yerel turizmle ilgili yapılır ve yerel yönetmeliklerin sorumluluğuna verilir. Yerel yönetimlerin planlamayla ilgili sorumlulukları bunlardır (Ayaz, 2016: 52):

- Ulaşımın koordinasyonunu sağlamak
- Park, bahçe gibi rekreatif alanları oluşturmak
- Doğal çevreyi koruma
- Güvenliği sağlama
- Turist ihtiyaçlarına yönelik gelişim planları hazırlama ve s.

2.6. Yerel Yönetimlerin Turizmle İlgilenmesini Gerekli Kılan Nedenler

Yerel yönetimlerin başlıca amaçları hizmet etmektir. Sorumluk duydukları bölgelerde yaşayanlar bireylerin ortak olan medeni ihtiyaçlarını, bölgenin gelişimini etkileyecek ekonomik, sosyal ihtiyaçları karşılamak için sosyal sorumluluğu esas tutmalıdır. Bölge halkının yöneticilerden beklentileri çevresel, sosyo-kültürel, ekonomik çıkarlara bağlı olduğu için yerel yönetmeliklerin turizmle ve de bölge halkıyla ilişkisi daha sıkı ve duyarlılık gerektiren türdendir. Yönetimle turizm arasındaki bu ilişkiye olan ilgi iki nedenle oluşur (Kalaycıoğlu, 2017:50-51):

1. Sosyo-Kültürel

2. Ekonomik

Sosyo Kültürel nedenler, kültürel planlama ve sürdürülebilir kalkınma hareketini oluşturmaktadır.

Ekonomik nedenler ise, ulusal ve bölgesel kalkınmaya yardım etmesi, odemeler dengesi, vergilerin artırılmasına, istihdamı artırmaya yardımcı olmasıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İSMAYILLI İLİ YEREL YÖNETİCİLERİNİN TURİZME VE İSMAYILLI TURİZM POTANSİYELİNE BAKIŞ AÇISI

3.1. Genel Bilgilendirme

Önceki bölümlerde turizm kavramı, turizm sektörü, turizm sektörünün etkileri, turizmde yerel yönetim, yerel yönetimin amacı ve yerel yöneticiler gibi birçok faktöre değinildi. Tezin üçüncü ve son kısmı olan uygulama kısmında. Önce Azerbaycan ve uygulama ili olan İsmayılı hakkında genel bilgiler verilecek. Daha sonra Azerbaycan ve İsmayılı'nın mevcut turizm durumu ele alınacak. Mevcut turizm durumu göz önünde bulundurduktan sonra ülkenin ve ilin turizm potansielinin ne düzeyde olduğu ve buna etki eden faktörlerin neler olduğu hakkında bilgiler verilecek ve sonda ilin yerel işletmeciler ve yöneticilerinden elde edilen bilgiler ışığında araştırmanın bulguları ortaya konulacaktır.

3.2. Azerbaycan Hakkında Bilgiler

Azerbaycan Cumhuriyeti 1918 yılında kurulmuş, daha sonra yetmiş yıllık bir işgal dönemi geçirmiş ve 1990 yıllarında yeniden bağımsızlığını kazanmış genç bir devlettir.

Azerbaycanın toplam yüzde karesi 86.6 km² 'dir. Ülkenin toplam nüfusu son yıl istatistiklerine göre on milyona ulaşmaktadır. Nüfusun büyük çoğunluğu gençlerden oluşmaktadır.

Azerbaycan 44, 50 doğu boylamları ve 38, 41 kuzey enlemlerinde yerleşmektedir. Ülke coğrafi açıdan çok iyi bir konumdadır. Şöyle ki, ülke kuzeyden büyük kafkasya güney ve güney batıdan küçük kafkasya ile çevrelenmiştir. Doğudan Hazar denizi ile sınırlanmaktadır. Belirtilen bu coğrafi unsurlar ülkenin iklimine, fauna ve florasının oluşmasına büyük katkılarda bulunmaktadır. Hazar denizi, doğudan gelen sıcak ve tozlu havanın önüne geçerek ülke için büyük tehlikeyi savuşturmaktadır. Kuzey kafkasya dağları, kuzeyden gelen soğuk havanın ve yağmur bulutlarının gelmesini engeller. Küçük kafkasya ise, güneyden gelen sıcak ve kuru havanın karşısını almaktadır. Bunlar sayesinde ülkede ılıman bir iklim hakimdir. Azerbaycanda 9 iklim vardırki, bunlar da aynı zamanda ülke fauna ve florasının zengileşmesinin ve çeşitlilik arz etmesinin başlıca nedenlerindedir. Ülke kendi bünyesinde, 4400 den fazla bitki türü, 343 kuş türü ve 90 memeli türü barındırmaktadır. Bunlar ülkenin turizm açısından doğal çekiciliklerini oluşturan başlıca unsurlardır (Müseyibov, 1998:5-291).

Azerbaycan tarih açısından birçok ülkeden daha zengindir. Azerbaycanın 5000 yıldan fazla tarihi vardır. Azerbaycanın ilk yerleşimcileri, kutiler olarak bilinmektedir. Kutiler Azerbaycanda barınan ve yaşayan ilk türklere dirler. Şöyleki, Azerbaycana birçok farklı yerlerden yerleşimciler gelmiştir. Ama Azerbaycana tarih boyunca başlıca 3 büyük türk akımı olmuştur. M.Ö 7 yüzyılda, iskit ve saklar, M.S 3-4 yüzyılda hunlar, M.S 10-11 yüzyılda selçukluların gelişi ile Azerbaycanda türk entografisi tam bir şekilde kendini şekillendirmiştir. Azerbaycana coğrafi konumu ve zenginlikleri için birçok saldırılar ve işgaller olmuştur. Tahminen,

Azerbaycan Őimdiye kadar, 30 dan fazla Őlkenin ya iŐgali altında olmuş yada sŐmŐrŐlmüŐtŐr (Abdullayev, 2014:30-331).

Őlkenin birÇok Őlkelerin ve farklı kŐltŐrlerden olan halkların etkisi altında olması, Őlkenin oluşan kŐltŐrŐne de etki etmiştir. Azerbaycanın kŐltŐrŐnde birÇok komşu Őlkelerden kŐltŐrel kalıntılar bulmak mŐmkŐndŐr. Őlkede tŐrk-fars-rus kŐltŐr ŐçlŐsŐ daha Çok gŐrŐlmŐktedir. Bunun başlıca sebebi hem Rusya ve İnanın komşu Őlkeler olması hemde, tarih boyunca farklı yıllarda ve farklı zaman aralıkları ile bu Őlkeler ile bir bŐtŐn olunmasıdır.

Azerbaycan 1990 yılından sonra baŐımsızlıŐını bir daha kazandı. GenÇ bir Őlke kendi ayakları Őzerinde durmak işin belli-baŐlı adımlar atmak zorundadır. Azerbaycanın zenginliklerinden bahsedildi. Ama bu zenginlikler Őlkenin yŐzeyinde yerleşen zenginliklerdir. Azerbaycanın altında olan ve 1830 lu yıllardan sonra fark edilen ve o zamanlardan beri Őlkeye başlıca olarak giriŐimci ve sermayeci Çeken, siyah altın tabiri ile dile getirilen petrol Őlkenin temel zenginliŐini oluşturur. Őlkede bu doŐal kaynak ile birlikte ŐeŐitli doŐal maden kaynakları vardır. Bunlar: demir, altın, gŐmŐŐ, bakır, alunit ve birÇok farklı cevher tŐrleridir. ŞÖyleki Őlke Şuan işin tŐm bu kaynakları hammadde olarak satmaktadır.

Azerbaycan, ekonomisinin bŐyŐk bir kısmını petrol satıŐlarından gelen karlar ile oluŐurmaktadır. ŞÖyleki, petrolu Çıkarmak işin bazı gelişmiş Őlkelerin petrol Őirketlerinden yardım almaktadır. Belirtilen Őirketler ile Azerbaycan 1994 yılında bŐyŐk bir anlaŐma yaptı ŞÖyleki, anlaŐmada farklı Őlkelerden 13 Őirket vardı. Daha sonraki dŐnemlerde bu Őirketler toplamda Azerbaycanın petrol endŐstrisine 100 milyon, 600 milyon ve 2.5 milyar

dolar olar toplamda 3.2 milyar dolar yatırım yapmışlardır (int 1, 01.06.2018).

3.3. İsmayılı Hakkında Bilgiler

İsmayılı ili büyük kafkasyada yerleşmektedir. Şöyleki büyük kafkasyanın tam kalbinde yerleşen İsmayılı ili, Azerbaycanın cennet niteliği taşıyan bölgelerinden biridir. İl göz alabildiğince yeşil arazilerden ve kurumayan nehirlerden oluşur. İl hakkında bilgilerin sistematik ve dolgun olması amacıyla, il hakkında verilecek olan bilgileri 7 grup olarak nitelendirilmiştir. Bunlar şöyledir: tarih, rölyef, jeoloji, iklim, il suları, landşaft (manzara), etnografi (ahali).

Tarih- ilin tarihi M.Ö 4 ve 3 yüzyıllarda temelleri atılmış olan eski Azerbaycan devleti Albaniyaya kadar uzanmaktadır. Şöyleki, bazı söylentiler göre ilin yerleştiği bölge, tarihi Albaniyanın merkez bölgelerinden olmuştur. Albaniya devletinden sonra Azerbaycanın tarihi kumandanlarından biri olan "Cavanşir" tarafından yaratılmış olan "Mehraniler Girdiman Knazlığı" bölgesi, şuanki İsmayılı il bölge topraklarını ve Ağsu ilini kapsamaktaydı. Aynı zamanda İsmayılı Azerbaycanın birçok tarihi olaylarına şahit olmuştur. Şöyleki, Azerbaycanın tarihinde dönüm noktalarını belirlemiş bir şahsiyet olan "Şah İsmail Hatayi" çocukluk dönemini burada geçirmiş hatta ilin isminin de bundan kaynaklandığı düşünülmektedir. İsmayılı ili kapsamlı olarak 1931 yılında yeniden yapılandırılmıştır. İl bölgesi azbir dönemlik komşu il olan Şeki ilinin bünyesinde barınmıştır. 1959 yılına kadar köy statüsü taşıyan

İsmayılı daha sonra 1967 yılında şehir tipli kasaba olmuş, sonraki yıllarda şehir statüsü almıştır.

Rölyef- İsmayılı ili, Baş Kafkaz dağ silsilesinin güney yamayıcında yerleşmektedir. İl aynı zamanda, Acınohur alçakdağlığında ve Alazan Hefteran vadisinde yerleşmektedir. İsmayılı genel olarak orta ve yüksek dağlık alanlardan oluşmaktadır. İsmayılı ilinde bazı dağ silsileleri ve bunlar üzerinde yerleşen yüksek dağlar vardır. Baş Kafkazdan başka daha üç dağ silsileleri vardır. Bunlar: Baş Suayırıcı, Qovdağ ve Niyaldağ dağ silsileleridir. Baş Suayırıcı dağ silsilesinde, Babadağ (3629), Eseddağ (3471), Karaburğa (3345), Şahnezerdağ (2874) ve Qemçedağ (2139) yerleşmektedir. Babadağ 3629 metre yüksekliği ile ilin en yüksek noktasıdır. Bunlarla birlikte Qovdağ silsilesinin en yüksek noktası 2437, Niyaldağ silsilesinin en yüksek noktası 2322 metredir. Niyaldağ silsilesinin güneyinde eni 2-10 km ve yüksekliği 200-500 metre olan Qanıx-Eyriçay vadisi uzanmaktadır. Şöyleki cevher açısından zengin bir vadidir. Göyçal ve Devebatan çayları arasında İvanovka yaylası ve doğuda Quşence yaylası vardır.

Geoloji- Genel olarak Büyük Kafkasya, Kaynazoy devrinin Alp kırışıklıklarına ait olduğu için bölge seysmik açıdan çok aktiftir. Zaman-zaman depremlerin olduğu bu bölgede, deprem şiddeti 8-9 a bile ulaşabiliyor. Büyük Kafkasya eskiden, Tetis okyanusunun altında olduğundan dolayı bu bölge geoloji bakımından, eskiden okyanus tabakasıydı. İlin topraklarının çeşitli geomorfoloji çöküntüleri kendinde barındırmasının başlıca nedeni budur.

İklim- İsmayılı ili subtropik ve kısmen ılıman iklimde yerleşmektedir. Buda şu anlama geliyor, alçak ve ortadağlık kısım ılıman sıcak olduğu

halde yüksek dađlık sođuk olmaktadır. Yıllık ortamala sıcaklık dűzenliklerde 14-14.5 olduđu halde yűkseklik artdıkca bu deđer dűşmektedir. Yađmur miktarı ise, yıllık 500-1000 mm arası deđişmektedir. Dűzenliklerden yukarı ıktıkca yamđur miktarı da artmaktadır. En çok yađmur dűşen kısım ortadađlıktır, buraya dűşen yađmur miktarı 1400-1500 arası deđişmektedir.

İl suları-İsmayılı ilinin iklimi çeşitli olduđundan bu çeşitlilik kendini il sularında da göstermektedir. İlin başlıca dűrt bűyűk ayı vardır ve bu aylara birçok kol bađlanmaktadır. İlin su ihtiyaçları bu çaylardan karşılanabilir. Bu aylar şöyledir: Gűyay (113 km), Girdiman (88 km), Ađsuay (72 km), Pirsaatay (202 km). Bu aylar dođru bir şekilde kullanılırlarsa, ilin hem su hemde enerji kaynađı için gűclű olanaklardır.

Landşaft (manzara)- İlin landşaftı kendi bűnyesinde fauna ve florayı da barındırır. İsmayılı'nın toplam arazisi "217315 ha" oluřmaktadır. Bu arazinin "36460 ha"ı tarım için kullanılmaktadır. İlin iklimi, cođrafi konumu, jeolojisi fauna ve flora ortamı için iyi olanaklar tanımaktadır. Burada 500den fazla bitki tűrű vardır. Bazı bitki tűrleri bile birkaç tűre ayrılmaktadır. rnek vermek gerekirse, kuřburnunun 14, sűyűdűnse 8 tűrű vardır. İsmayılı ilinin dođal çekiciliklerinden olan hayvanlar alemi űzenle korunmaktadır. Şöyleki ilde toplamda 170 den fazla canlı tűrű vardır. Bunların 35 i memeli, 90 dan fazlası kuř tűrű geri kalanıda bűceklerden oluřmaktadır. 1969 yılında ilde hayvanlar için arazisi 74 bin ha olan yasaklık yaratıldı. Bu yasaklıkla birlikte, arazisi 34.4 bin ha olan İsmayılı Devlet yasaklıđı hayvanları korumak amacıyla oluřturuldu.

Etnografi- 2017 Eylül ayı istatistiklerine göre İsmayılı ilinin sürekli konaklayan ahalisi 85975 kişidir. Şöyleki ilde 1 şehir, 2 kasaba ve 105 köy vardır. Ahalinin yüzde 67'i köyde yaşamaktadır. İsmayılı ili Azerbaycanın en renkli illerinden biridir. Şöyleki İsmayılıda 17'den fazla farklı millet yaşamaktadır. Bunlar: Azerbaycan türkleri, tatlar, gürcüler, slavyanlar, tatarlar, yahudiler, udiler, lezgiler gibi milletlerden oluşmaktadır. Ahalinin büyük bir kısmını gençler oluşturmaktadır. İsmayılı ilinin yüzde 57.65'i Azerbaycan türklerinden oluşmaktadır (int 2, 01.06.2018).

3.4. Azerbaycanda Mevcut Turizmin Durumu

Geçilen son yüzyılda turizmin önemi iyice anlaşılmıştır. Şöyleki, gelişmiş ülkeler kendileri için istihdam, yeni para kaynaklarını ve ekonomik kalkınmanı turizm sektöründe görmektedirler. Birçok dünya ülkeleri hatta belirli bir gelir kaynağı olmayan üçüncü dünya ülkeleri kendi ekonomilerini oluşturmak amacıyla turizm endüstrisine yönelmişlerdir. Turizm sektörü göreceli bir kavram olmakla birlikte hemde çok geniştir. Turizm bir çok anlamda ülkenin ekonomisine, sosyal-ekonomik durumuna, refah düzeyine ve genel kültürüne etki etmektedir. Ekonomilerini bağımsız kılmak isteyen ve aynı zamanda belirtilen bu faktörler ile gelişimini sağlamak isteyen ülkeler turizm kültürünü ve endüstrisini kavramaya çalışmaktadırlar.

Azerbaycan bağımsızlığını kazandıktan sonra ekonomisini petrol ve enerji endüstrisi üzerinde kurmuştur. Temelleri giderek çöken ve tükenmekte olan petrol ve enerji endüstrisinin çıkış yolu olmadığını gören Azerbaycan devleti ve yetkilileri yirmi birinci yüzyılın başlarından başlayarak ülkede turizm endüstrisini oluşturmaya ve canlandırmaya çalışmaktadır. Bunun

başlıca nedeni turizmin büyük ölçekte kar getirci ve çarpan etkisinin olmasıdır. Aynı zamanda turizm endüstrisi diğer sektörler ile etkileşime girerek kendisi ile beraber diğer sektörleri de geliştirmektedir. Azerbaycan, turizmini geliştirmek maksadıyla devlet proglamları geliştirmiş ve yürürlüğe koymuştur. Bu program ve kanunlardan önemlileri şöyledir (Stratejik yol haritası, 2016:444).

Turizm endüstrisinin geliştirilmesine dair ilk kanun Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, Haydar Aliyev tarafından 27 ağustos 2007 yılında, 1029 numaralı kanun olarak imzalanıp yürürlüğe konulmuştur. Azerbaycan Cumhuriyetinde 2002-2005 yıllarında yürütülmüş olan devlet programı, direk olarak yabancı sermayecilere adanmıştır. Şöyleki programın başlıca konusu konaklama işletmeleri için vergilendirme konusuydu. Kanunda konaklama işletmeleri için sermaye yatıran sermayeciler, işletme çalışmaya başladığı tarihten itibaren 5 ay vergiden men edilecektir. Azerbaycanda turizmin uluslararası düzeyde gelişmesi açısından yürürlüğe giren ilk kanun 1029 numaralı kanun olmuştur.

Birinci turizmin teşvik kanununun devamı olarak 6 nisan 2010 yılında İlham Aliyev tarafından kanun imzalanmıştır. Azerbaycanda gelişmiş ekonomik, ekolojik, sosyal ve kültürel turizm endüstrisinin oluşturulması için yürürlüğe giren 838 numaralı geliştirme kanunu "Azerbaycan Cumhuriyetinin 2010-2014 yıllarında turizmin geliştirilmesi için uygulanan Devlet Programı" uygulanacağı dört yıl bütününde turizmin ülke ekonomisinin temel sektörü olmak için geliştirilmiştir.

2011 yılında İlham Aliyev Azerbaycanın sahip olduğu doğal çekicilikleri yani, kültürel ve sosyal, tarihsel, coğrafi, fauna ve flora kaynaklarını

uluslararası düzeyde tanıtmak maksatıyla 15 şubatda 1320 numaralı kanunla 2011 yılını Azerbaycan için "Turizm Yılı" olarak kabul görmüştür. Bu kanunla Azerbaycanın tarihsel ve kültürel yapıtları, doğal kaynakları uluslararası pazarda, tanıtmak için eylemler yapılmıştır.

Azerbaycanda turizm endüstrisinin geliştirilmesine dair son ve önemli kanunlardan biri 1 eylül 2016 yılında yürürlüğe girmiştir. 2016 yılının 2295 numaralı kanununda önemli noktalar şunlardır: turizm işletmelerinin geliştirilmesi, turizm eğitiminin uygulanması ve geliştirilmesi, ülkenin çeşitli bölgelerinde turizmin geliştirilmesi, kullanılabilir tüm turizm potansielinin kullanılması ve geliştirilmesi, yeni turizm noktalarının oluşturulması. Bu teşvik kanunu ile beraber Azerbaycan turizminin sınırlarının yeniden çizilmesi ve geliştirilmesi niteliğinde bazı kanunlar da yürürlüğe konulmuştur. Kanunda en önemli noktalardan biri turizm endüstrisinde, turizm kültürü ile eğitilmiş kalifiye elemanların çalıştırılması ve eğitilmesidir.

3.4.1. Azerbaycanda Turizm İstatistikleri

Azerbaycan belirtilen teşvik ve iyileştirme kanunlarını yürürlüğe koyduktan sonra ülkede turist artışı söz konusu olmaya başladı. Şöyleki kanunların yürürlüğe girmesinden önce ülkeye gelen turistlerin çoğunluğu ülkeye sadece iş ve akraba ziyareti için gelenlerden oluşmaktaydı. Şimdiyse ülkeye gelenler Azerbaycanda var olan birçok turizm sektörünün çeşitli dallarından faydalanmaktadırlar. Bununla birlikte ülkeye döviz akışı eskiye kıyasla üç defa artmıştır (int 3, 07.06.2018).

Tablo 1: Konaklama İşletmelerinin Numara Kapasitesi ve Kazançları

2016	İstatistikler
Konaklama İşletmeleri (oteller, hosteller v.d.)	548
Genel Oda Sayısı	20330
Lüks Odalar	2683
Royal Odalar	8140
İşletmelerin Toplam Kazançları (Bin Manat)	240112,6
Oda Satışından (Bin Manat)	144751,3
Yiyecek-İçecek Satışları (Bin Manat)	61289,7

Kaynak: www.azstat.org (07.06.2018)

Azerbaycanda turizm sektöründe hizmet veren konaklama işletmelerinin toplam sayısı, oda sayısı ve kazançları, Azerbaycan Devlet İstatistik Kurumu tarafından 2016 verilerinde böyle gösterilmiştir. Konaklama işletmelerinin kendi bünyelerinde eğlence işletmeleri ola turizmin yan işletmeleri olmamasından dolayı turistlerin harcadıkları dövizi hesaplamak güç olmaktadır.

Tablo 2: Azerbaycana Gelen Turist İstatistikleri

2016	İstatistikler
Azerbaycana Gelen Turistler (Bin)	2044,7
Sağlık Maksadıyla (Bin)	41,5
İş Maksadıyla (Bin)	691,7
Dinlenme Maksadıyla (Bin)	697,1
Turist Olarak Giden Azerbaycanlılar (Bin)	3592,1
Dinlenme Maksadıyla (Bin)	1096,1
İş Maksadıyla (Bin)	1371, 6

Kaynak:www.azstat.org (07.06.2018)

2016 yılında Azerbaycana turistik maksatla gelen ve gidenlerin sayı tablo 2'de gösterilmiştir. Şöyleki Azerbaycan ülkeye gelen turislerden yüzde 50 daha fazla turist göndermektedir. Belirtilen istatistiklere göre Azerbaycan turist gönderen ülke olarak iyi bir konumdadır. Ama gönderdiği turist sayı kadar ülkeye turist cezbedemezse, ileri zamanlarda döviz sorunu ile birlikte eşitsizlik yaranacaktır.

3.4.2. İsmayılı İlinin Mevcut Turizm Durumu

İsmayılı ili Azerbaycanın birçok bölgeleri gibi turistik açıdan elverişli durumdadır. Önceden de belirtildiği üzere, ilin mevcut coğrafi yapısı ve doğal çekicilikleri turizm için elverişli durum yarattığından bu ilin tuzim durumuna etki göstermiştir. Genel kapsamda İsmayılı ilin gelen turistlerin büyük çoğunluğunu Azerbaycanın yerel halkı oluşturmaktadır. Buradan görülen ilin Azerbaycanın iç pazarı için önemli bir yerde konuşlanmasındır. Yazların rengarenk olan ilin turizm pazarını başlıca olarak, Bakü ve bunun gibi ekonomik başkentler oluşturmaktadır. İlin bir çok tarihsel ve gelişmiş bölgeleri vardırki, bunlar başlıca ziyaret yerleridir. İsmayılı'nın turistik açıdan dört gelişmiş bölgesi vardır. Bunlar şöyledir: Lahıc, basqal, İvanovka ve il merkezi. Lahıc tarihsel ve el sanatları üzere gelişmiş bir bölgedir. İvanovka bölgesi ise ilin etnografik açıdan çeşitli olan kısmıdır. Burada farklı milletlerden oluşan bir topluluk vardırki, çekiciliğin özeğini oluşturmaktadır. Diğer bölgeler çeşitli çekicilikleri ile dikkat çekmektedir. İsmayılı ilinde bilinen toplam turistik işletmelerin sayısı 19'dur. Bu 19 işletmeden 4'ü otel, 3'ü motel ve diğerleri çeşitli evlerdir. Bunların dördü, İsmayılı ilinin tarihsel ve sanatsal merkezi olan Lahıca, biri İvanovka köyünde diğerleri ise, İsmayılı il merkezindedir. Sezon boyunca bu işletmelerin kapasitelerinin yüzde 85-95 arası dolu olmaktadır. Burada konaklayan turistlerin yüzde 75'yerel turist olmaktadır. Yüzde 15-20 kısmını yabancı turistler oluşturmaktadır (int 4, 07.06.2018).

İlin geliştirilen altyapısı ve ülkenin genel tanıtımında ilin yer alması, gelecekte buraya gelecek yabancı turistler için teşvik niteliğindedir. Ülkeye gelen arap turistlerin tercihleri başkentde 1 haftaya kadar kalmak ve daha

sonra ülkenin çeşitli bölgelerini ziyaret etmek yönündedir. İsmayılı ili araplar için Gebele ilinden sonra ikinci yerde konuşlanmaktadır. Şöyleki, Gebele ilinin tanıtımı, altyapısı ve mevcut bir havalimanının olması İsmayılıya kıyasla daha iyi olduğu için ilk tercih olmaktadır. İsmayılı ilinin altyapısının geliştirilmesi ve tanıtımının geliştirilmesi, ilin turist pazarının daha da artıracaktır. Bunun sebebi ilin doğal çekiciliklerinin ve tarihsel kaynaklarının diğer illere göre daha çeşitli ve yeterli olmasıdır(int 5, 07.06.2018).

3.5. Azerbaycanın Turizm Potansiyeli

Ülkelerin turizm ürünü ve hizmet ortaya koyması için o ülkenin başlıca kaynakları olmalıdır. Doğal veya temel kaynaklar turistleri ülkeye çeken baş faktörlerdir. Eğer bir ülke bu kaynaklardan yoksundursa, o ülkenin turizm çeşitliliği ve arzı zayıf olacaktır.

Azerbaycanın doğal güzelliklerinden ve temel çekiciliklerinden daha önce bahsedildi. Bu kaynakların çeşitli olması ve kaliteli olması ülkenin turizminin de çeşitli olmasını tetikler. Çeşitli turizm ürünleri ve hizmetler, turizm tüketicileri için cezbedici olmaktadır. Azerbaycanın kültürel, tarihi, fauna ve flora, dağ yükseklikleri, yeşil yaylaları ve hazar denizine sınırının olması, doğal olarak ülkenin turizm potansiyelini de güçlü kılar. Azerbaycanın turizmi temel kaynaklarına göre genel olarak 8 turizm dalında çeşitlenmiştir. Bunlar: kültürel turizm, sağlık turizmi, dağ ve kış turizmi, spor turizmi, kongre turizmi, av turizmi, rekreasyon (3 S) turizmi, macera turizmi. Azerbaycanda bu turizm çeşitliliklerinin bazılarının alt

dalları da mevcuttur. Bu turizm çeşitliliklerinin daha iyi anlaşılması için tek-tek incelenecektir (Stratejik yol haritası, 2016:446-48).

Kültürel turizm, Azerbaycanın 5000 yılı aşan zengin tarihi, çok çeşitli ve ülkeye has olan karma kültür bunlar ile birlikte müzeler, tiyatrolar, farklı tarihi ve kültürel yapılar, değişik mimari yapıtlar ve ülkenin kültürel zenginliğini ortaya koymak amacıyla her yıl düzenlenen çeşitli festival ve etkinlikler kültürel turizmin özeğini oluşturmaktadır. Azerbaycanın kültürel ve tarihi açıdan zengin olması onun ortak tarih ve kültürü paylaştığı ülkelerden turist cezbedebilmesini kolaylaştırmaktadır. Bunlarla birlikte ülkenin tarihi ipek yolu üzerinde olması, Azerbaycana büyük bir avantaj sağlamaktadır.

Sağlık turizmi, ülkede teknolojik anlamda tedavi yöntemleri pek gelişmiş olmasada, eski ve doğal tedavi yöntemleri halen uygulanmaktadır. Şöyleki eski tarihlerden beri ülkenin çeşitli yerlerinde olan farklı kaynaklar, yüzyıllar boyunca diğer ülkelerden insanları buraya çekmiştir. Bu kaynaklara örnek vermek gerekirse, bunlar mineral ve isti sulardırki: İstisu, turşsu, badamlı, qalaaltı, şıxburnu, suraxanı bunlara güzel örneklerdir. Bu sularla birlikte, ülkede çıkan petrolün büyük bir kısmı enerji olarak kullanılmasına rağmen bazı bölgelerde çıkan petrol tedavi amacıyla yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu petrolün başlıca tüketicileri yerel insanlar ve ruslardır. Şöyleki bu tedavi amaçlı kullanılan petrol Naftalan petrolü adlandırılmaktadır. Naftalan petrolü başlıca olarak cilt hastalıklarına çok iyi gelmektedir. Bunlarla birlikte Naxçıvan özerk cumhuriyetinde olan Naxçıvan duzdağı asma hastalığına çok iyi gelmektedir.

Dağ ve Kış turizmi, bu turizm dalı için Azerbaycanın yeterince dağlık alanları ve potansiyeli vardır. Azerbaycanda bu turizm türü için mevcut alt kaynaklar ve destek zayıf olduğundan çok gelişmiş halde değildir. Ülkede son 10 yıldır bu turizm çeşitliliği canlanmaya başladı. Şöyleki, ülkede yapılan birkaç turistik tesis bu turizm çeşitliliğini desteklemektedir. Bunlar Şahdağ ve Tufandağ turizm işletmeleridir. İleride birkaç tesisin daha yapılacağı beklenilmektedir.

Spor turizmi, spor Azerbaycanda gelişmekte olan dallardan biridir. Genellikle Azerbaycanda bireysel spor dallarına daha çok sermaye ayrılmaktadır. Ve bunla birlikte ülkede her yıl çeşitli etkinlikler yapılmaktadır. Şöyleki, bu etkinlikler o kadar geniş kapsamda düzenlenmektedirki, son yıllarda 17 farklı şehirde 24 den fazla spor tesisi kurulmuştur. Kongre turizmi, ülkede en yaygın olan turizm çeşitlerinden biridir. Bunun başlıca sebebi ülkenin enerji servetleri ile birlikte gelişen ve her yıl artmakta olan yabancı şirketlerdir. Gayri petrol sektörünün de gelişmesi kongre turizminin daha da gelişmesini sağlamaktadır. Artan taleple birlikte Baküde ve bazı büyük şehirlerde farklı kongre merkezleri oluşturulmuştur.

Rekrasyon turizmi, Azerbaycanın hazar denizi kıyılarında olması onun 3 S turizmini oluşturmasında kolaylık sağlar. Şöyleki yazların ülkenin hazar denizi kıyılarında olan bölgelerin birçoğunda güneşli saatlerin miktarı fazla olmaktadır. Buda hazar denizi kıyılarında 3S turizm türünün oluşmasına ve gelişmesine büyük yarar sağlamaktadır. Ülkenin altı ili hazar denizi kıyılarına sınırdadır. Yani altı ilin rekreasyon turizmi için potansiyeli olduğu görülmektedir.

Macera turizmi, Azerbaycanda potansiyeli belkide en çok olan turizm türlerinden biridir. Ülke geolojisi ve lanşaftının zengin olması macera turizmi için olanaklar tanımaktadır. Çeşitli dağ silsileleri, mağaralar, yaylalar, düzenlikler macera turizmi için olanak tanır. Macera turizminin alt çeşitleri vardırki, onlar şöyle sıralanabilir: tırmanış, kampçılık, enduro downhill ve hardtail bisiklet yarışları. Azerbaycan bunlar gibi birçok eğlence ve adrenalin dolu etkinlikler için zengin coğrafi kaynaklara sahiptir.

Av turizmi, Azerbaycanın zengin hayvan çeşitliliği için potansiyelli bir turizm türüdür. Ülkede yılın bazı dönemlerinde, başlayan av sezonları turizm ürünü ve hizmeti olarak iyi bir şekilde pazarlanabilir. Ülkede en çok avlanabilececek hayvanlar kuşlar ve balıklardır. Bunun nedeni Azerbaycanda olan birçok memeli türünün kırmızı kitaba düşmesidir. Devletin avlamaya izin verdiği çeşitler balıklar ve kuş türleridir. Nadir zamanlarda Şeki, Guba, İsmayılı bölgesinde dağkeçileri avlanabilir.

3.5.1. İsmayılı'nın Turizm Potansiyeli

İsmayılı ili birçok açıdan turizmin birçok türünü kendinde barındırabilir. Bölgenin coğrafi konumu, mevcut doğal kaynakları, fauna ve flora yapısı bölgeye eşsiz bir değer katmaktadır. Bölgenin potansiyelli olduğu başlıca turizm türleri: macera turizmi, dağ turizmi, av turizmi, spor turizmi olarak gruplandırabilir. Bu turizm türlerinin gelişmesi ve böglüyü zengin kılması ilerde kongre turizmi gibi diğer turizm türlerinin de gelişmesine yardımcı olacak ve olanak sağlayacaktır (int 4).

Macera turizmi, İsmayılı ilinde geniş kullanılabilinecek bir turizm türüdür. Bölgenin engin ormanları, mağaraları ve coğrafi yapısıyla desteklenebilir.

Burada, kampçılık yapmak, uzun orman yürüyüşlerine çıkmak, farklı türlerdeki kuşları gözetlemek ve vahşi hayvanları izleyerek fotoğraf çekerek o anı ölümsüz kılmak olur. Bunlarla birlikte ilin coğrafi yapısına göre farklı aktiviteler oluşturmak mümkündür. Bunlar: enduro, downhill ve hardtail bisiklet aktivitelerinin yapılması, yüksek yamaçlardan paraşütle atlama gibi aktiviteler adrenalin severler için oluşturulabilir.

Av turizmi, bölgenin hayvansal zenginlikleri fazladır. Şöyleki bölgede 170'den canlı türü vardır. Ama devlet kısıtlamalarına göre ve memelilerin büyük bir kısmının kırmızı kitaba düşmesinin ardından avlanmaya izin pek fazla verilmemektedir. Nadiren dağkeçilerini avlamak için izin verilebilir. İlde varolan kuş türleri 90'dan fazladır. Kuşların birçoğunu avlamaya izin vardır. Bölgeden geçen dört büyük çayda balık avı yapmak mümkündür. İsmayılı ilinden geçen 4 büyük çayda balıkların 6-7 türü vardır.

Dağ turizmi, ilin başlıca uzmanlık alanlarına girebilir. Bölgenin büyük bir kısmı yüksek ve ortadağlıktan oluşmaktadır. İl bölgesinin böyle bir doğal kaynaklara sahip olması, gelecekte dağ turizmi için potansiyel bir kaynak varlığı demektir. İlde dağcılık (trekking) yapmak yani tırmanış gibi aktiviteler ile uğraşmak olasıdır. İyi bir sermaye yatırarak kışda, bölgenin kar hattından yüksek olan kısımlarında kayakçılık tesisleri yapmak mümkündür.

Spor turizmi, İsmayılı bu tür turizm açısından başlıca üstünlüğü çaylarında kanoculuk yapabilme imkanı vardır. Bununla birlikte, yukarıda belirtilen bisikletçilik türleri burada da uygulanabilir.

3.6. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Turizm sektörü ülkelerin kalkınmasına yardımcı olan, istihdam yaratıcı etkisiyle birçok ülkelerin gözdesi haline gelen geniş bir endüstridir. Bu endüstriden birçok ülke pay almak istemektedir. Bunun başlıca sebebi turizm sektörünün oldukça karlı bir sektör olmasıdır. Turizm sektörü çarpan etkisi yaratarak ülkenin diğer sektörlerine de katkıda bulunarak onların da gelişerek büyümesini sağlamaktadır.

Azerbaycan uzun yıllardır ülke olarak enerji sektörüne bel bağlamış durumdadır. Son 10 yıllıkta turizm sektörünü geliştirmek için bazı girişimler ve atılımlar sergilemiştir. Turizmi geliştirmek için devletler ve ülkeler sadece sermaye ayırarak veya sadece altyapıyı geliştirerek turizmlerini geliştiremezler. Ülkeler bu sermayelerin büyük bir kısmını eğitime ayırmaları gerekmektedir. Eğitim ile yerel halkın bilincini açmalı onlara turizm kültürünü aşılmalıdırlar. Doğru bir turizm bilinci ve kültürü oluşturmak, turizm sektörünü geliştirmek için gerekli olan sermayeyi bulmaktan daha zordur.

Bu açıdan araştırmamızın amacı, ülkelerde ve yerel illerde olan yöneticilerin ve işletmecilerin rollerinin önemini ortaya çıkarmak. Aynı zamanda Azerbaycan ve örnek il olan İsmayılı ilinin turizm potansiyelini ortaya çıkarmak ve gelecekte oraya olacak yatırımların doğru bir şekilde yönlendirilmesi ve geliştirilmesi yönündedir.

3.7. Araştırmanın Yöntemi

Tezin önceki bölümlerinde bilgiler elde etmek için ikincil veriler kullanılmıştır. Bu veriler farklı yöntemler ile elde edilmiştir. Büyük bir kısmı internetten elde edilen bilgilerin bazıları da mülakat ve diğer kaynaklardan elde edilmiştir.

Tezin uygulama kısmının daha gerçek ve kapsamlı olması açısından mülakat yöntemi kullanılmıştır. Konu kapsamında mülakat sorularını hazırlamak amacıyla geniş kapsamda literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması sonrası elde edilen bilgiler kapsamında 14 mülakat sorusu hazırlanmıştır.

Araştırma için gerekli olan verilerin daha güvenilir ve doğru olması açısından İsmayılı ili ziyaret edilmiş. İşletme sahipleri ve diğer departman müdürleri ile görüşme yapılmış. Yetkili kişiler ile mülakat yapılmıştır. Mülakat sonucunda çeşitli ve dolgun bilgiler elde edilmiş. Turizm sektörünün farklı işletmecileri ve il uzmanları tarafından ilin turizm endüstrisi açısından zayıf ve güçlü yönlerinin neler olduğuna dair bilgiler elde edilmiştir.

3.8. Araştırmanın Bulguları

Araştırma kapsamında İsmayılı ili yerel yöneticileri ile mülakat yapılmıştır. Mülakat kapsamında yerel yöneticilere 14 soru sorulmuştur. Sorular ve sorulara verilen cevaplar aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Yerel yöneticilerin isimleri kullanılmamaya özen gösterilmiş ve her bir yönetici belli harfler ile kodlanmıştır (A-E yönetici).

Tablo 3: İsmayılı Yerel Yönetiminin Turizme Bakış Açılı

Sorular	A yöneticisi	B yöneticisi	C yöneticisi	D yöneticisi	E yöneticisi
Azerbaycanda teşvik edilerek geliştirilmesi gereken sektörler?	Turizm sektörü	Turizm ve tarımcılık	Turizm, teknoloji ve sanayi	Eğitim ve yüksek teknoloji	Turizm sektörü
İsmayılıya gelen turistler sizin için ne anlam taşımaktadır?	Kar ve döviz	Misafir olarak görürüz	Müşteri olarak görürüz	Tanıtım ve reklam	Misafir olarak görürüz
Turizmin ekonomiye etkisi nedir?	Büyük bir etkisi var	Ekonomik kalkınma	Döviz artımı	Dış ödemeler dengesini korumak	Büyük bir önemi var
Turizm, iş ve istihdam yaratması bakımından turistik bölgeler için önemli mi?	İstihdam açısından çok önemli	Yerel halk için önemli	Tabiki	Önemli	Evet
Turizm, bölgelerarası gelişmişlik farklarını azaltmakta önemli mi?	Eşitliğin sağlanması açısından önemli	Önemli	Genel olarak bölge kalkınması açısından önemli	Evet önem arz etmektedir	Genellikle önemlidir
Turizm, doğal kültürel ve sosyal çevreni korumaya yardımcı olan bir sektör mü?	Hayır	Katılıyorum	Evet	Evet, aynı zamanda kültür paylaşımında olmaktadır	En başlıca sektörlerden biri

Turizm konusunda yerel yöneticilerin halkı bilgilendirmesi gerekir. Katılıyormusunuz?	Evet	Katılıyorum	Katılıyorum	Evet, gerekmektedir	Evet
Yerel yöneticiler kültürel ve tarihi yerleri korumalıdır. Katılıyormusunuz?	Evet	Katılıyorum	Evet	Katılıyorum	Katılıyorum
Turistik yerlerde ziyaretçileri bilgilendirme hizmetlerinin verilmesinde yerel yönetim çaba sarfetmelidir. Katılıyormusunuz?	Evet	Katılıyorum	Evet	Aynen, katılıyorum	Katılıyorum
Yerel yönetim turizm için gerekli altyapıyı temin etmelidir. Katılıyormusunuz?	Evet	Katılıyorum	Evet	Evet	Katılıyorum
Turizmin İsmayılı ekonomisinde	Evet	Katılmıyorum	Düşünüyorum	Düşünüyorum	Evet

önemli bir yeri olduğunu düşünüyormusunuz?					
İsmayılıda turizm için yatırılan yatırım sizce yeterli mi?	Hayır	Katılmıyorum	Hayır	Bazen evet, bazen hayır	Hayır
İsmayılıda geliştirilmesi gereken turizm türleri nelerdir?	Dağ turizmi	Dağ ve Kış turizmi	Kış Turizmi	Kış Turizmi	Dağ turizmi

Bu sorulara cevap verenler, ilin farklı işletme ve kuruluşlarında yüksek pozisyonlarda çalışan insanlardır. Tablomuzda yer alan soruların toplam sayısı 13 olmaktadır. Eksik olan ve ilk sorumuz bu insanların pozisyonlarıdır. Yetkililerin pozisyonları tabloda sırasına uygun olarak şöyledir:

- İsmayılı ili turizm enformasyon kurumunun uzmanı
- İsmayılı ili belediyesinin tarım işleri müdürü
- İsmayılı ili Green House konaklama işletmesinin genel müdürü
- İsmayılı ili Cülyan köy belediyesinin yardımcı müdürü
- Devlet sosyal yardım fondu İsmayılı temsilciliği uzmanı

Uzmanlar kendi görüşleri ve deneyimlerine mülakat sorularını yanıtlamışlardır. Bulguların daha iyi anlaşılması için uzmanların açıklamaları daha geniş bir biçimde belirtilecektir. Tablo üzere verilmiş

sorular ve onların geniş yorumlamaları sırayla devam edecektir. Uzmanların yorumlamaları genel olarak aynı yöndedir.

Soru 1. Azerbaycanda teşvik edilerek geliştirilmesi gereken sektörler? Ülkenin ekonomik kalkınması için hangi sektörler geliştirilmelidir? Ülkenin potansiyeli hangi yöndedir?

Bilinen üzere, Azerbaycan dünya piyasasına petrol ve enerji sektörü üzerinden çıkmaktadır. Ama Azerbaycan da dünya piyasasına turizm gibi kar etkisi uzun dönemli olan sektörler ile çıkmalıdır. Azerbaycanın sahip oldukları doğal kaynaklar turizm sektörü için büyük olanak tanımaktadır.

Soru 2. İsmayılıya gelen turistler sizin için ne anlam taşımaktadır?

İsmayılıya gelen turistler ilk önce ilin misafirleri sayılmaktadırlar. Bunun yanısıra bölgenin kalkınması için döviz ve istihdam olanağı gibi görebiliriz.

Soru 3. Turizmin ekonomiye etkisi nedir? Ekonomik kalkınmaya yararı varmıdır?

Turizm ülkemizin ekonomisine çok önemli faydalar sağlamaktadır. Aynı zamanda ekonomik kalkınmasında ve dış ödemeler dengesinin eşitlenmesinde de faydası ve önemi vardır.

Soru 4. Turizm, iş ve istihdam yaratması bakımından turistik bölgeler için önemli mi?

Turizm ilimiz için istihdam bakımından birkaç sektörden biridir. İnsanların refah seviyesi yükselmekte ve satın alma güçleri artmaktadır. İsmayılıda birçok kişi geçimlerine turizm ve turistlerden katkıda bulunurlar. Şöyleki

buraya gelen turistler yerel insanların ürettiği doğal ürünleri seviyor ve alıyorlar.

Soru 5. Turizm, bölgelerarası gelişmişlik farklarını azaltmakta önemli mi?

Evet turizmin bunda önem payı inkar edilemez düzeyde çoktur. Bir örnek vererek anlatmak istiyorum. Örneğin: Azerbaycanın belirli illerinde gelen gelirler Bakü gibi çoğunluğu petrolden gelen kazançlardır. İsmayılı gibi turistik illerde ise doğal kaynakları kullanarak turizm sektörünü geliştirib iller arası olan bölgesel eşitsizliği minimum safhaya indirilebilir.

Soru 6. Turizm, doğal kültürel ve sosyal çevreni korumaya yardımcı olan bir sektör mü?

Turizm farklı kültürler arası etkileşimi tetikleyen ve onlar arasında sınırları belirleyerek kültürel ve sosyal çevreni korumaya yardımcı olan bir sektördür. En azından turizm kültürü ve bilinci bu yöndedir.

Soru 7. Turizm konusunda yerel yöneticilerin halkı bilgilendirmesi gerekir. Katılıyorsunuzuz?

Bu yönde bazı kuşkuvarım vardır. Çünkü halkı turizm konusunda bilgilendirmek ve turizm bilincini oluşturmak için okullardan başlamak lazımdır. Bununla birlikte evet katılıyorum kaliteli ve modern bir turizm bölgesi olmak için bilgilendirme gereklidir.

Soru 8. Yerel yöneticiler kültürel ve tarihi yerleri korumalıdır. Katılıyorsunuzuz?

Yerel yöneticiler değil, çocuklar, büyükler, devlet, polis, kadın erkek herkes kültürel ve tarihi yerleri korumalıdır. Bu turistik bir kaynak olduğu için

değil. Millet in tarihi, varlığı ve özü olduğu için yerel yöneticiler dahil herkes korumalıdır.

Soru 9. Turistik yerlerde ziyaretçileri bilgilendirme hizmetlerinin verilmesinde yerel yönetim çaba sarfetmelidir. Katılıyormusunuz?

Evet katılıyorum. Yerel yöneticiler bu yönde bazı önlemler almalıdırlar. Çünkü çeşitli bilinmeyen turistik rehberler ve bilgisiz insanlar bölge ve ülkenin tarihi, kültürü gibi konular hakkında yanlış bilgiler verebilir.

Soru 10. Yerel yönetim turizm için gerekli altyapıyı temin etmelidir. Katılıyormusunuz?

Şuan için yerel yönetim bu gibi konulara direk olarak bir etki gösterememektedir. Ama gelecek zamanlarda altyapı için gerekli olan işlemlerin için daha fazla çaba gösterilecektir.

Soru 11. Turizmin İsmayılı ekonomisinde önemli bir yeri olduğunu düşünüyormusunuz?

Tüm bir yılı olmasa bile, yaz sezonu boyunca bölge gelirlerinin hatırısayılır bir kısmını turizmden sağlamaktayız.

Soru 12. İsmayılıda turizm için yatırılan yatırım sizce yeterli mi?

Hayır şuanda bu yatırımlar yetersiz kalmaktadır. Bunun başlıca sebebi altyapının yeterli olmaması ve bölgeye olan talebin o kadar da yüksek olmamasıdır. İleride bu sorunların çözüleceği ümit edilmektedir.

Soru 13.İsmayılıda geliştirilmesi gereken turizm türleri nelerdir?

İsmayılı'nın coğrafi konumuna ve doğal kaynaklarına baktığımız zaman yaz ayları boyunca bölgenin güzel çekiciliği talep yaratmaktadır. Kış sezonu boyunca da bunu sürdürmek için dağ ve kış turizm türlerinin geliştirilmesi bölge açısından iyi olacaktır.

3.9. Sonuç ve Öneriler

Yapılan araştırmalar ve mülakat sonucunda İsmayılı ilinin doğal kaynaklarını ve yerel yönetim uzman ve yetkililerinin tutum, davranışları ve bilgileri elde edilmiştir. Bundan yola çıkarak söylemek mümkündürki, İsmayılı ilinin yetkilileri, bölgenin turistik açıdan kalkındırılmasına ve turizminin geliştirilmesine ilişkin bilgi ve eğitime sahiptirler.

Genel literatürde belirtilen uzmanlar, işletme sahipleri ve yetkililer bir bütün olarak aynı kapsamda bilgiler vermişlerdir. Buda farklı kişilerden elde edilen bilgilerin doğru olduğunu göstermektedir.

Bu bilgiler sonucunda İsmayılı ili hakkında turizm kavramına ilişkin bazı sonuçlar çıkarmak için olanak tanımaktadır. İsmayılı ili genel kapsamda turizm sektörü için olumlu bir bölgedir. Bölgenin altyapısı zayıf ve ilgi dışındadır. İsmayılı ilinde birçok turistik işletmeler vardırki burayı ziyaret eden insanlar için konaklama ve yeme-içme olanakları sağlar. Altyapı yatırımlarının zayıf olması, bölgeye olan turistik yatırımları da etkilemektedir. Uzmanlar ilerdeki dönemler altyapı yatırımlarının ve tanıtım eylemlerinin gecikmeyeceğini söylediler. Bunlara ek olarak uzmanlar buraya gelen turistleri misafir olarak gördüklerini belirtmişdirlerki, buda turizm kültürü ve bölgenin turistler üzerinde oluşturduğu tutumları pozitif

yönde etkilemektedir. Uzmanların görüşlerine göre bölge turizm faaliyetlerini yalnızca yaz aylarında etkin bir şekilde sürdürmektedirler. Bu tür durumların karşısını almak için gelecekte olacak yatırımların İsmayılının potansiyeline uygun olarak dağ ve kış turizmi üzerine yoğunlaştırılması, ileride kış sezonunda da aynı şekilde turizm faaliyetlerini sürdürebilecekleri yöndedir.

Uzmanlar ve bölge halkı, ilin sahip olduğu doğal ve yapay turistik kaynaklara karşı koruyucu bir tavır sergilemektedirler. Buda ileri zamanda bölgenin sürdürülebilir turizm sektörüne sahip olacağı ve rekabetsiz bir destinasyon olma yolunda ilerleyebileceğini göstermektedir.

KAYNAKÇA

- İsmet Barutçigil, Turizm İşletmeciliği 1989 s 15 Beta Yayıncılık, İstanbul.
- İsmet Barutçigil, (1989), Turizm İşletmeciliği, Beta Yayıncılık, İstanbul.
- Taş, Emine, (2014), Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi: Doğukaradeniz Bölgesi Bayburt İli Örneği, Isparta
- Katayev, Esfer, (2015), Kırım'da Turizm Endüstrisi Ve Bölgesel Kalkınma Açısından Rekreasyon Ve Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi, İstanbul
- Emre, Bozkurt, (2017), Pazarlanabilirlik Açısından Tokat İli Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi, Sakarya
- Polat, Mehmet, (2014), Isparta'da Turizm Altyapısı ve Medikal Turizmin Yapılabilirliği, Isparta
- Çağlı, Irmak Beril, (2012), Türkiye'de Yerel Kültürün Turizm Odaklı Kalkınmadaki Rolü: Gastronomi Turizmi Örneği , İstanbul.
- Çavuşgil, Bilge, (2010), İklim Değişikliğinin Turizm Talebine Etkisinin İncelenmesi: Çanakkale Turizm Destinasyonlarında Bir Araştırma, Çanakkale
- Haddadzadehendou, Farid, (2013), Turizm Destinasyonlarının Etkin Yönetimi Ve Etkileyen Faktörler: Turizm Sektöründe Bir Araştırma, Erzurum
- Ongun, Burcu, (2013), Turizm ve Sağlık Turizmi, İstanbul.
- Ongun, Burcu, (2013), Turizm ve Sağlık Turizmi, İstanbul.
- Şenel, Yasin, (2001), Turizm Pazarlaması ve Turizm Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Nevşehir Bölgesinde Bir Uygulama, Nevşehir.

Kalaycıoğlu, Ozan , (2017), Balıkesir İli Yerel Yöneticilerinin Turizme Ve Balıkesir Turizm Potansiyeline Bakış Açıları, Balıkesir.

Çelikkanat, Nazik, (2015), Yerel Halkın Turizme Bakış Açısı: Bodrum İlçesi Örneği, Ankara.

Çavuşgil, Bilge, (2010), İklim Değişikliğinin Turizm Talebine Etkisinin İncelenmesi: Çanakkale Turizm Destinasyonlarında Bir Araştırma, Çanakkale

Ersoy, Hayriye, (2017), Turizmin Gelişiminin Yerel Halk Üzerine Sosyo-Kültürel Etkileri: Manavgat Örneği, İzmir.

Dincer, Mithat Zeki, (1993), Turizm Ekonomisi ve Türkiye Ekonomisinde Turizm, Filiz Kitabevi, İstanbul.

Karagöz, K. (2008), Türkiye'nin Turizm Potansiyeli: Çekim Modeli Yaklaşımı. Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi, Cilt 19, Sayı 2.

Orhan, A. (2010), Yerel Değerlerin Turizm Ürününe Dönüştürülmesinde Coğrafi İşaretlerin Kullanımı: İzmit Pişmaniyesi Örneği. Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi, Cilt 21, Sayı 2 , Kocaeli

Kızılırmak, İ. (2006), Türkiye'de Düzenlenen Yerel Etkinliklerin Turistik Çekicilik Olarak Kullanılmasına Yönelik Bir İnceleme. Adana

Çeken, H. (2008). Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Etkisi Üzerine Teorik Bir İnceleme. Afyon Kocatepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi

Avcı, N. (2007). Turizmde Taşıma Kapasitesinin Önemi. Ege Akademik Bakış, İzmir

Acuner, E. (2015), Zigana Turizm Merkezi'nin Sürdürülebilir Turizm Kriterleri Çerçevesinde Yerel Destinasyon Yönetim Örgütleri Tarafından Değerlendirilmesi. Gazi Üniversitesi, Turizm Fakültesi Dergisi,

Şenel, S. (2007), Turizm Sektöründe Yatırım Kararları. Selçuk Üniversitesi, Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Konya

Maviş, F. (2002). Genel Turizm Bilgisi , Eskişehir

Kılıç, Y. (2014). Turizm Sektörü İstihdamının Eğitim Durumu ve İnsangücü Planlaması. Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi, cilt 4 sayı 1

Barutçugil, İ. S. (1984). Turizm İşletmeciliği. (2. Baskı). Uludağ Üniversitesi Basım Evi, Bursa.

Şahinbaş, Uysal, (2017), Türkiye’de Kentsel Dönüşüm ve Yerel Yönetimler, Esenler İlçe Belediyesi Örneği, İstanbul.

Duman, Nihat, (2016), Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, İstanbul.

Baş, Halim, (2016), Yerel Yönetimlerin Gençlere Yönelik Hizmetleri: İstanbul Esenler Gençlik Merkezi Örneği, İstanbul

Yılmaz, M. (2004). Bir Örgüt Olarak Bilgi Merkezlerinde Yönetim Ve Yönetici. Türk Kütüphaneciliği Cilt 18 sayı 2

İl İdaresi Kanunu, madde: 9, Kanun Numarası : 5442 Kabul Tarihi : 10/6/1949

İl İdare Kanunu, madde: 32 Kanun Numarası : 5442 Kabul Tarihi : 10/6/1949

Belediye Kanunu, madde: 37, Kanun Numarası: 5393 Kabul Tarihi: 3.7.2005

Göymen, K. (2004). Yerel Kalkınma Önderi ve Paydaşı Olarak Belediyeler. Yerel Kalkınmada Belediyelerin Rolü,

Toprak, Z. (2010). Türkiye'de Yerel Yönetimler Yapılanma, Merkez-Yerel Yönetim İlişkileri,

Hameş, Özge, (2016), Yerel Yönetimlerde Çokkültürlülük, Muğla

İl Özel İdare Kanunu, madde: 26, Kanun No. 5302 Kabul Tarihi: 22.2.2005

5393 Sayılı Belediye Kanunu, madde 3 , Kabul Tarihi: 3.7.2005

5393 sayılı Belediye Kanunu 38.Kabul Tarihi: 3.7.2005

5393 sayılı Belediye Kanunu 34. Madde, Kabul Tarihi: 3.7.2005

5393 sayılı Belediye Kanunu 18, Kabul Tarihi: 3.7.2005

Kızılboğa, R. (2011), Köy İdaresine Yönelik Kanun Tasarısı'ndaki Düzenlemeler, İstanbul

Güler, U. (2012), Kültür Varlıklarının Korunması Ve Toplumsal Kültürel Bilincin Arttırılması Konusunda Üniversitelerin Rolü. Ankara

Dilek, M. (2002), Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması ve Yaşatılmasında Yerel Yönetimlerin Rolü ve Şanlıurfa Örneği. Şanlıurfa

Küçük, M. (2013). Kültür Turizmi Kapsamında Yer Alan Festival Etkinliklerinin Yerel Kalkınmaya Katkısı: Uluslararası Beyşehir Göl Festivali Üzerine Bir Araştırma, Konya

Ayaz, N. (2016), Turizmde Yerellik Ve Yerel Yönetimlerin Turizme Katılım Engelleri. Karabük.

Müseiybov, Müseyib, (1998), Azerbaycanın Fiziki Coğrafyası (Elektronik Sürüm), Maarif Neşriyat, Bakü.

Abdullayev, Mehman. (2014), Azerbaycan Tarihi, Bakı Universiteti Neşriyatı, Bakü.

Azerbaycan Respublikasının Milli İqtisadiyyat Perspektivi üzrə Strateji Yol Xəritəsi. (2016). (Erişim 20 Mayıs 2018, azertag.az).

İnternet Kaynakları

int 1, <http://www.coqrafiya.info/2014/09/esrin-muqavilesi.html>

int 2, <https://az.wikipedia.org>

int 3, <https://www.azstat.org>

int 4, <http://gotoismailli.az/hotels>

int 5, <https://www.tripadvisor.com/>